

①

ויקרא יד מצורע רכו

אונקלוס

הַחֲטָאת וְאֶת־הָעֶלֶה בַּמִּקְוֹם הַקֹּדֶשׁ
 כִּי בַחֲטָאת הָאִשִּׁם הוּא לִבְהֵן קֹדֶשׁ
 קֹדְשִׁים הוּא: ד' וְלָקַח הַבֵּהֵן מִיָּדָם →
 הָאִשִּׁם וְנָתַן הַבֵּהֵן עַל־תְּנוּדָה אֶזְרוֹן
 הַמִּטְהַר הַיְמִנִית וְעַל־בֵּהֵן יָדוֹ
 הַיְמִנִית וְעַל־בֵּהֵן רִגְלוֹ הַיְמִנִית:
 וְלָקַח הַבֵּהֵן מִלֶּגֶם הַשֶּׁמֶן וַיִּצַק עַל־
 בָּרֶף הַבֵּהֵן הַשְּׂמֵאלִית: וְשָׁבַל הַבֵּהֵן
 אֶת־אֲצִבְעוֹ הַיְמִנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר
 עַל־בָּפוֹ הַשְּׂמֵאלִית וְהָזָה מִן־הַשֶּׁמֶן
 בְּאֲצִבְעוֹ שִׁבְעַת פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה: L

עֲלֶתָא בְּאַתְר קֹדֶשׁ אֲרִי
 כַחֲטָאתָא אֲשָׁמָא הוּא לְכַהֲנָא
 קֹדֶשׁ קֹדְשִׁין הוּא: ד' וַיִּסַּב כַּהֲנָא
 מִדָּמָא דְאֲשָׁמָא וַיִּתֵּן כַּהֲנָא עַל
 רוּם אֹרְנָא דְמִדְבֵי דְיִמִּינָא וְעַל
 אֲזִיוֹן יְדָה דְיִמִּינָא וְעַל אֲזִיוֹן
 רִגְלָה דְיִמִּינָא: טו וַיִּסַּב כַּהֲנָא
 מִקָּנָא דְמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יְדָה
 דְכַהֲנָא דְשְׂמֵאלָא: טז וַיִּטְבֹּל
 כַּהֲנָא יָת אֲצִבְעָה דְיִמִּינָא מִן
 מִשְׁחָא דִּי עַל יְדָה דְשְׂמֵאלָא וַיִּרִי
 מִן מִשְׁחָא בְּאֲצִבְעָה שִׁבְעַת זְמַנִּין

יתרון
אמרא
א וית

ס"ב:
- סס:
מזבח
אשם
כלפון,
יכול
ושחט

הנקור
זוז רק
יר עוד

הקודש
יה להס
ישחט
זוחטין
זכחטו
ה שאין
מאתר
ינה על
חב צזה
כבשים
יכולנו
יו חז"ל
זשמות

יגופה,
חטאת
ממונו
השכיל
קשה
עיני:

למו חיו

לקט בהיר

רש"י

ושאר עבודותיו הגם שכבר ילא מן הכלל נשעמ הזאת בהונות
 עיי"ש: (בג) הוסיף רבינו חיצת "ככל", שאין הכוונה
 לדמותה לחטאת מזורע שכבר הקישה פעם אחת
 (ג"א): (כד) הוסיף חיצה זאת, לומר שהמדובר רק מן
 אשם מזורע זו, שאשר אשמות כבר הוקשו לחטאת צפי' זו
 (ג"א): (כה) ר"ל אין חיצת "לכהן" פירושו שינתן לכהן
 בשרה ולא לזרים, שהרי אמר קדש קדשים הוא, וידענו
 שקדש קדשים אין נאכלים רק לזכרי כהונה, אלא פי' חיצת
 "לכהן" לענין עבודה הכהן, שבכל העבודות הארבעות כהן
 נשאר אשם זה כדיני החטאות, הגם שילא לענין עבודה אחת
 מן הכלל להגות על בהונות וכו', אבל שחיטת כסון לא נלמד
 מזה, ששחיטה אינה עבודה ככהן, ומכח מתן בהונות לא ילא

במקום אשר ישחט וגו' (ח"ס): כי בחטאת. כי
 ככל"י החטאות: האשם. הזה"י: הוא לכהן. בכל
 עבודות התלויות בכהן"י השוח אשם זה לחטאת,
 שלא תאמר הואיל וילא דמו מכלל שאר אשמות
 להנתן* על תנוך ובהונות לא יהא טעון מתן דמים
 ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם
 הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת"י,
 ח"ל וכו' בתורת כהנים (מכ"ס מ"ט): (יד) תנוך. גדר
 חמלעי שבחזון (ח"ס), ולשון תנוך לא נודע לי"י,
 והפותרים קורין לו ענדרו"ם: בהן. גודל"י:
 (עז) לפני ה'. כ"ט כנגד בית קדשי קדשים (ח"ס):

שינוי נוסחאות - ליתן.

שחיטתו מן הכלל, אבל צריך קרא אחרניא להחזירו משום שלענין העמדה (ומנופה ח') ילא מן הכלל, וכדלעיל במאמר הקודם
 עיי"ש (ג"א): (כו) פי' החטאת ניתן דמו למעלה מחוט הסיקרא ד' מתנות על ד' קרנות, והאשם ניתן צ' מתנות שהם
 ד' למטה מחוט הסיקרא (שהוא בחצי גובה המזבח), ואם הכחוב מיקש אשם מזורע לכל החטאות יכול שאשם מזורע יהיה
 טעון ד' מתנות על ד' קרנות, ח"ל צפי' זו (ו' א') זאת תורת האשם, ומיצת תורת לרבות, שכל אשמות תורה אחת להם
 להיות דמן שחי מתנות שהן ארבע למטה (רא"ם): (כז) ובח"כ אמרו שהוא מורכב מצ' חיצות תוך - תוך (פי' חילון),
 שהחזון יש לו ג' חלקים, חלק א' החמיכה הגדולה הבולט בחוק צעיגול מן החזון לצד אחורי הראש, חלק ב' חמיכה קטנה
 לעומת חלק א' באמצעו מן החזון ולצד הפנים, חלק ג' בפנים מכוסה ואינו נראה לחוק ויכול למשש אותו באצבע, לזה אש
 היה אומר "תוך" בלא נו"ן היה משמעו תוך ממש חלק הג', ואם היה אומר "תוך" בלא ח"י"ו היה משמע חלק הא' הגדול
 החילון (שחיצת תוך פירושו חילון), ועכשיו שמורכב מצ' חיצות הכוונה על חלק הב' הקטן שהוא תוך כלומר באמצע וגם הוא
 חילון (ח"ח), אך לא ידענו פי' חיצת תוך היאך מורה על החילון (ק"א), וזה כוונת רבינו גם כן באומרם לא נודע לי
 (מ"ל): (כח) אלצע העב שבאצבעי יד ורגלי: כ"ט בשלמא לעיל בפסוק י"א גבי העמדת המזורע לפני ה' נודע פירושו,

כנסה מצורע וסגר האזן -
 יחור וסגרו סנימיו האצבע

תִּשְׂרַף בְּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּזְבֵּחַ חֲטָאת הוּא: ^{טו} וְאֵת־
הָאֵיל הָאֶחָד תִּקַּח וְסָמְכוּ אֹהֶרֶן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם
עַל־רֹאשׁ הָאֵיל: ^{טז} וְשַׁחֲטָה אֶת־הָאֵיל וְלָקַחְתָּ
אֶת־דָּמּוֹ וּזְרַקְתָּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ^{יז} וְאֶת־הָאֵיל
תִּנְתָּח לַנִּתְחָיו וּרְחִצְתָּ קִרְבּוֹ וּכְרַעְיוֹ וְנִתְתָּ
עַל־נִתְחָיו וְעַל־רֹאשׁוֹ: ^{יח} וְהִקְטַרְתָּ אֶת־כָּל־הָאֵיל
הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ הוּא לִיהוָה רִיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה
לִיהוָה הוּא: ^{יט} חֲמִישֵׁי יֵט וְלָקַחְתָּ אֶת־הָאֵיל הַשֵּׁנִי וְסָמְךָ
→ אֹהֶרֶן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל: ^כ וְשַׁחֲטָה
אֶת־הָאֵיל וְלָקַחְתָּ מִדָּמּוֹ וְנִתְתָּה עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן
אֹהֶרֶן וְעַל־תְּנוּךְ אֹזֶן בְּנָיו הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן יָדָם
הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֶן רֶגְלָם הַיְמָנִית וּזְרַקְתָּ אֶת־הַדָּם
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ^{כא} וְלָקַחְתָּ מִן־הַדָּם אֲשֶׁר

תר"א (יח) עולה הוא. זכמים יב:

רש"י

(יד) תִּשְׂרַף בְּאֵשׁ - לא מלינו חטאת חילונו נשרפת אלא זו: (טז) וּזְרַקְתָּ - (זכמים נ"ג) בכלי
אוחז במזרק וזורק כנגד הקרן כדי שיראה לכאן ולכאן ואין קרבן טעון מתנה באצבע אלא חטאת
בלבד אבל שאר זכמים אינן טעונין קרן ולא אצבע שמתן דמם מחזי המזבח ולמטה ואינו עולה
בכבש אלא עומד בארץ חורק: סָבִיב - כך מפורש בשחיטת קדשים שאין סביב אלא צ' מתנות
שהן ארבע האחת בקרן זוית זו והאחת בקרן שכנגדה באלכסון וכל מתנה נראית בשני נדי הקרן
העמק דבר

עיקר דהפריס הללו של הכהנים והלוים באו על
סגנת הוראה, לחולי חטאו בהוראה ונידונו כאן
הלוים כסנהדרין, ודוקא בשאר עונות היה מקום
לחוש ולא בשש ע"ז, שא"כ היה ללוים להביא
שעיר לחטאת. איצרא ברבה על פי' זו אי' כשרנית
עשאו זכר כשרנית עשאו נקיבה, פי' כאן נטווי

להביא פר לכפר על מעשה העגל ולהלן נטווי
להביא פרה אדומה על מעשה העגל, אבל לא
קאי הדרש על כפרה דאהרן, אלא משום דזה
הפר הצא בכל שבעה דמלואים בא לכפר על
ישראל ג"כ כמבואר להלן ל"ו. וענין שני עונות
הללו שנזכרו ישראל להביא שני אופני כפרה יבואר

בגורא מפרא למשריתא
ובגוהו ית ידיהון על ריע
מדבחה סחור סחור: י
על אברותי ועל רישיה:
לאתקבלא ברעוא קרבנ
ובגוהו ית ידיהון על ריע
אודנא דאהרן ועל רום
רגליהון דמינא ותרוק

אילך ואילך נמלא הדם נתון
על שאר הנחמים: (יח) ריד
והיא הקטרת איברים שעל
האוזן שקורין טנ

נרות ה' כס' דברים ט' כ"ו:
האחד - המזבח ששניהם
(יז) וּרְחִצְתָּ קִרְבּוֹ וּכְרַעְיוֹ
היה שניו צמעה ויבואר שם צ
אהרן ובניו - וסמכו מיבעי,
שלא יסמכו צמ אחת אלא כ
צפני עצמו, וכדתיבא בחוספתא
והוא ברמב"ם ה' מעה"ק פ'
אזן אהרן ועל תנוך וגו'.
דהזווי היה ליתן תחלה על מו
ואח"כ על בהן ידם ואח"כ ע
צמעה מצואר שחלה נתן
אהרן ועל בהן ידו ורגלו ואח
וכבר עמדו חז"ל על כיו"צ כמו
ה' צ"ן, וע"ז לא מלינו ישוב
שהיה צרור למטה מפי הק
לעיכובא. ולא דמי להא דאבנט
שנראה מהא שעירב הכתוב לצ
צמד בתוך לבישת הבנים, מ
משא"כ כאן אין ג"מ בסדר,
כבוד פרטי לאהרן קודם לבניו. ו
העגל שהיה בין הזווי והמעו
להלן ל"א י"ח) גרם לדבר, ד
היו אהרן ובניו שוין בסגולת ה
שהיה אביהם וגדול מהם היה כ

חומת האמק דבר
הוצאת יגור וואצין

פסיקתא רבתי

מנוקד ומפוסק עם שינויי נוסחאות והוספות רבות וחשובות מכתבי יד

ועליו חונים פירושי הגאונים המפורסמים

זרע אפרים
בדרך ארוכה לבאר
גירסאות הפסיקתא

ביאור הגרא"ז
ביאור בדרך קצר מפורש
ושום שכל

נוסחת הגרא"ז
שינויי נוסחאות

מאת רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל
מבראדי בעמח"ס שו"ת בית אפרים

זרע ישי
מאת רבי שמואל אהרן רובין זצ"ל
אב"ד קאראטשין

פירוש הרד"ל
מאת רבי דוד לוריא זצ"ל
מביחוב

הגהות ופ"י מהרז"ו
מאת רבי זאב וואלף איינהארן זצ"ל
מווילנא

ועליהם נוספו לראשונה מכתבי יד

גן אליקים
יד אליקים
מאת רבי אליקים געציל ב"ר יהודה לייב
המילזאהגי זצ"ל מלובר

חמשה אור
מאת רבי אהרן ווירמיש זצ"ל אב"ד מיץ
בעמח"ס מאורי אור

ועוד הוספות רבות וחשובות

כל אלו נערכו מחדש, והוגהו עפ"י דפו"ר וכתבי יד
בתוספת פיסוק, הדגשות, ואלפי מראי מקומות וצינונים
על ידי

יהודא ארי' ליב קופרברג

חנני' דוב גליק

עיה"ק ירושלים ת"ו
שנת תשע"ה לפ"ק

ויולדת שם. מיד היה הקדוש ברוך הוא יורד [ג"א: בכבודו] ומרחיצו ומלבישו, ויארחהו
 בפנים ואשטף דמוך מעליה ואלבישו רקמה (יחזקאל טו, ט-י), [ג"א: לפיכך משפאו
 לים הפירו אותו והראו אותו באצבע ואמרו (שמות טו, ב) 'זה אלי ואנוהו'. לפיכך יורד אמה
 על פנסת ישראל, 'אלהים [ג"א: אלי] אתה אשתרד', בשעשית את הדין במצרים פים וראינו
 אותך ואמרנו 'זה אלי ואנוהו', ושחרנו אותך (ו) ולא נוקתי. (ז) משעשית את הדין במצרים,
 חלקת [ג"א: סילקת] את כבודך "והית נפשנו צמאה לראותך, (ח) וכך "את פמח לה בשרי,
 והיכו, כמדבר 'פארץ ציה ועיף בלי מים'.

'בן פקדש חזיתך', [ג"א: מהו 'בן פקדש חזיתך'], פשם שראיתי אותך פים, כך ראיתי אותך
 בסיני, ואין [ב'פקדש' אלא סיני, שנאמר (תהלים סח, יח) 'ה' בם סיני פקדש'. וכשם שראיתי
 אותך (ד) פים (ט) ולא "נוקתי, [ג"א: כך ראיתי אותך בסיני ולא נוקתי], שנאמר (שמות כד, יא) 'אל
 אצילי בני ישראל לא שלח ידו ויחוו את האלהים ויאכלו וישתו', (י) ו'בן פקדש חזיתך'.

מהו 'לראות עוף וכבודך', אמר אהרן, ישראל שהיו הדיימים ראו אותך פים ובסיני ולא הוקמו
 ואני שהשריתני אצלך במשכן, ומפתח אהל מועד לא תצאו' (ויקרא ח, לב), והוהרת את

ישראל 'והור הקרב יומת' (במדבר א, נא), (כ) נכנסו בני 'לראות עוף וכבודך' ומתו. אמר הקדוש
 ברוך הוא למשה, אמר לאהרן אהרן, חסד גדול עשיתי עמך וכבוד גדול חילקתי לך שנשרפו
 בך, אני נתתי אותם [ג"א: אותך] לפנים מכל המחצות, (ג) אפלו משה אחיד, (ד) היאך, ישראל
 מקיפין את חלונים, ומשה לוי, 'והלונים יחנו סביב למשכן הערת' (שם, נג), נמצאת למד אהרן
 ובניו לפניו ומשה בחוץ, וראה מה כתב למעלה מן הפרשה, פרשת זבין ומצדעים, "וכל

[ג"א: שכל מי] שהוא נכנס לאהל מועד (ו) שלא פרשות (ז) נצטרע, [ג"א: עוניהו שנכנס שלא
 פרשות נצטרע], (ח) וכן היתה מבקש שיהיו בניה מצדעים. מן יושבים לפנים מכל המחצות,

היתה מבקש שיהיו יושבים לעצמם חוץ לכל המחצות, 'והצרוע אשר בו הנגע [וגו'] כך
 'ישב' (ויקרא יג, מה-מו). בין ששמע אהרן [ג"א: כך], אמר מודה אני לפניך במה שעשית עמי, שמופ

היא [ג"א: הית] לי בחסד שעשית "עמי [ג"א: בכניי] שימותו, (ב) ולא שיהיו חיים מצדעים, על
 פן אני חייב להודות לך ולשבחה, 'כי טוב חסדך מחיים שפתי ישבחונך' (תהלים סג, ד), (ג) (ד) (ה) (ו) (ז) (ח) (ט)
 כמדך להיות אומר שבאהרן (י) הכתוב אומר, ראה מה כתב אהרן (שם, ה), 'בן אברכה בתי
 (יא) בשמד אשא כפי' (יב). אמר הקדוש ברוך הוא למשה, הואיל ופגעה באהרן [ג"א: וקבל אהרן]
 מדת הדין, ועוד שהוא מודה לי על החסד שעשיתי עמו [ג"א: בכניו], (יג) לך "נתמחו, ויאמה
 ה' אל משה דבר אל אהרן אחיד' (ויקרא טו, ב), ואין 'דבר' אלא (יד) תנחומים:

ה' וידבר ה' אל משה אחרי מות, אשרי אדם "שנגעו בו יסורים (ט) וכבש רחמיו [ג"א: פוחו]
 ולא קרא תגר אחר מדת הדין. (טא) אלא בין שבאו יסורים על איוב, אלו פבש פעסו
 [ג"א: פוחו] ולא קרא תגר אחר מדת הדין, למדה גדולה ומשבחת הית בא. אמר רפי חנינא
 בר פפא, אלו לא קרא תגר, (טב) פשם שאומרים עכשו בתפלה אלהי אברהם אלהי יצחק

שונות, אבל היציאה
 היא כענין שער
 ללב ישראל שאין
 שבשמים שזה הי'
 ה' מחולק מעצם
 ולא ביום:
 גילה, פסח נאכל
 כרעיו וגו' שמורה
 ז' זכו לשער שהכל
 שבת, ומילה שהיא
 בזכותה למדרגות
 ז' זכור, והדברים
 ז':

רי היא תיקון על
 מחשבה, בכך היא
 יתהוא פוגם הגוף
 ז' עולה לחטאת
 עולה, שהרי מתן
 נפש כאמרם ז"ל
 ז' והבשר שהוא
 ז' חטאת, ור"א
 נאח כאשר, אי"כ
 טבין הנפש שבה
 ז' כח המעשה,
 ז' שבלשה"ר:
 ז' כאמרם ז"ל
 ז' לה מעונג ואין
 כחות שבת ג"כ
 ז' ע"ז ג"ע ושי"ד,
 ז' המחשבה
 מחשבה, ושומר
 הוא קדושת
 בת יעשה כולו
 ז' יבור מחשבה
 מעשה, והעיון
 ז' בה:

בתורה ואם ע"ה הוא ישפיל דעתו, ראב"ח א
 סיפר אין לו תקנה שכבר כרתו דוד ברוה"ק
 אלא מה תקנתו שלא יבוא לידי לשה"ר יעסוק
 בתורה, ע"כ. ויש להבין במ"ש סיפר אין לו
 תקנה, הלא אין לך דבר שעומד בפני התשובה,
 ותשובה ויוהכ"פ ומיתה מכפרין על כל עבירות
 שבתורה, וכמ"ש הרמב"ם אפי' כפר בעיקר
 כל ימיו ובאחרונה שב יש לו חלק לעוה"ב.
 ועוד שממקומו הוא מוכרע שהרי מצורע בא
 על לשה"ר ומפורש בכתוב כי גרפא נגע
 הצרעת מן הצרוע, ואמרו ז"ל בשבועות (ח').
 מנגע"י איכפר לוי, הרי שיש כפרה על
 לשה"ר, אך יש לפרש דבאמת גם ת"ק מודה
 שכבר כרתו דוד ברוה"ק, א"כ הרי הוא כענף
 הנכרת מן האילן שהוא עץ החיים, אבל ע"י
 שיעסוק בתורה שהוא עץ החיים, וכל חיות
 העולם הוא מהתורה, כאמרם ז"ל (ב"ר פ'
 א') הביט בתורה וברא העולם, א"כ הרי
 התקשר בחיים ושואב חיים מחדש, ואם ע"ה
 הוא ישפיל דעתו דכתיב אני את דכא א"כ
 נעשה דבוק שוב למקור החיים, וראב"ח סובר
 סיפר א"ל תקנה, היינו דאף ששואב חיים
 מחדש, מ"מ העבירה הקודמת גוררת עבירה,
 ואינו בטוח שלא יבוא עוד לידי לשה"ר כמ"ש
 בסה"ק בנפש מגולגל איננו בטוח מהחטאים
 שעשה בפעם הראשונה בהיותו בזה העולם,
 שעבירה גוררת עבירה עצמה שעשה בראשונה,
 כ"ש בחטא לשה"ר שהוא חטא עצום שמגדיל
 עוונות כנגד ע"ז ג"ע ושי"ד, כמעט מן הנמנע
 שישמר מכאן ולהבא שלא יספר עוד לשה"ר,
 כי אפי' לאדם כשר קשה מאוד להזהר מלשה"ר
 כאמרם ז"ל (ב"ב קס"ה.) והכל בלשה"ר, מה
 ג"ם זה שיש לו החטא הקדום שמושך אותו
 לידי כך, ובכך אילו לא היו עסקיו בתורה או
 להשפיל דעתו רק להמשיך חיים מחדש, עדיין
 לא היתה תקנתו תקנה, ובודאי ששוב יפול
 בפה, אבל מאחר שתקנת התורה"ק והשפלת
 דעתו שלא יבא לידי לשה"ר, א"כ שוב הרי
 תקנה על מה שעבר:

והנה בכהנים כתיב (דהי"א כ"ג י"ג) ויבדל
 אהרן להקדישו קודש קדשים, ואף
 שכל ישראל הם פנימיים, הבדיל את אהרן
 מעדת ישראל להיות פנימיות שבפנימיות,
 וכמו שיש הבדלה בין ישראל לאו"ה היינו
 שהאו"ה הם חיצוניים וישראל הם פנימיים,
 כ"כ יש הבדלה בין כהנים לישראלים, שהם
 פנימיות הפנימיים, וע"כ כאשר נעשו כהנים
 ונתהוו ברי' חדשה הוצרכו ליתן על תנוך אוזן
 ובהונות [והטעם י"ל, דהנה אברי הידים
 והרגלים מתפשטים מן הגוף כמ"ש מהר"ל
 ז"ל ונוטים יותר אל החיצוניות, וגם האוזן
 יש לה התפשטות כאמרם ז"ל (כתובות ה')
 אל ישמיע אדם לאוזניו דברים בטלים מפני
 שהן נכחות תחילה לאברים, ונראה הטעם
 שנכחות תחילה לאברים מה"ט מפני שיש להן
 התפשטות יותר מהגוף, וכשתעייך ותדקדק
 בטיב האברים תמצא שכל האברים יש להם
 תנועה, שהנפש שהיא בפנימיות הגוף יש לה
 כח להניע את האברים, חוץ האוזן שאין לאדם
 כח להניע את האוזן כלל, וע"כ מפני שהיא
 רחוקה יותר מכחות הנפש ואין בכח הנפש
 לנענע אותה, וע"כ הכהנים שנתהוו פנימיים
 צריכים האברים האלו שרחוקים מפנימיות
 הנפש להתקדש עוד יותר ע"י מתנות תנוך
 ובהונות למען יכללו גם הם בפנימיות. והנה
 מצורע נעשה נבדל מכלל ישראל ונעשה
 חיצוני כמ"ש חז"ל הוא הבדיל הוא יבדל
 ומושבו חוץ למחנה חוץ לחומה כמו שהוא
 חיצוני, כי ע"י חטא לשה"ר יוצא ממעלת
 ישראל שהם פנימיים כמ"ש המהר"ל ז"ל
 עמ"ש במרע"ה שראה בהן דלטורין אמר שמא
 אינן ראויין להגאל עי"ש, וע"כ כאשר נטהר
 למען יתהוו שוב פנימי הוא ענין הוי' חדשה
 כענין הכהנים במלואים, וע"כ הוצרך ג"כ
 מתנות תנוך אוזן ובהונות, ובפסיקתא (פ'
 מ"ח) אמר הקב"ה למשה אמור לאחיך אהרן
 חסד גדול עשיתי עמך וכבוד גדול חלקתי לך
 שנשרפו בניך אני נתתי אותם לפני מכל
 המחיצות וכו' וכל שהוא נכנס לאוהל מועד
 שלא ברשות נצטרע וכך היית מבקש שיהיו
 בניך מצורעים מן יושבים לפני מכל המחיצות
 היית מבקש שיהיו יושבים לעצמם חוץ לכל

7 ← יש להבין הענין של מתן אוזן ובהונות
 במצורע שלא מצינו בכל התורה כולה רק
 במלואים בכהנים:

המחיצות וכו', הרי שכהגים הם פנימיים היפוך המצורע, וע"כ בטהרת המצורע שהוא לעשותו פנימי, הוא מעין ענין התקרבות הכהנים: ולפמ"ש שהמצורע יוצא מכלל פנימיות ישראל ונעשה חיצוני, יובן הטעם שבש"ס ערכין סיפר אין לו תקנה וכן הוא דעת ר' יצחק בווה"ק כל חובי עלמא מכפר עלייהו בתשובה בר מההוא לישנא בישא ודאפיק שום ביש על חבירו כו'. וי"ל שהוא כעין חטא המוציא שז"ל דאיתא בווה"ק דאינו מתכפר בתשובה דברית המעור מכוון כנגד ברית הלשון, ובשניהם החטא בפנימיות כמוכח, אבל כבר כתבנו במק"א שהתשובה שאינה מועלת היא רק תשובת עזיבת החטא לבד, אבל תשובה גדולה היינו שמתחיל לעבוד את ד' מחדש כמו קטן שנולד וכמ"ש הרמב"ם ז"ל (בה' תשובה) מדרכי התשובה כו' ומשנה שמו כלומר אני אחר ואיני אותו האיש שעשה המעשים כו' ובכתבי האר"י ז"ל שעיקר תשובה הוא עסק התורה, שהתורה היא פנימיות והמתדבק בתורה נעשה שוב פנימי ומתקן מה שחטא בפנימיות:

ולפי הדברים האלה יובן מה שטומאת וטהרת המצורע הן דוקא ע"י כהן ואפי' חכט שבחכמים אינו יכול לא לטהר ולא לטמא. משום שעיקר הענין של טהרת וטומאת המצורע הוא לקרבו או להרחיקו מפנימיות, ע"כ צריך לזה כהן שהוא פנימי יותר: ו**בזה** יובן ענין איחוי שנצטרע. דהנה כל גס הוא למעלה מטבע, א"כ הוא פנימיות, אך מותר לגלות את הפנימיות כדי לקדש ש"ש, ומאחר שלקח גיחזי הכסף מנעמן הקטין הקידוש ש"ש בענין נעמן שנראה לו לנעמן שהנס נעשה לשם ממון, ולא נתקדש ש"ש כראוי, ובבמדבר רבה (פ"ו) אלישע קידש שמו של הקב"ה וכו' נמצא זה מחלל ש"ש מה שקידש אלישע, א"כ הרי נתגלתה הפנימיות לבטלה, ע"כ עוגשו שיצא מהפנימיות, והבן:

ר"ח אייר

בטור (או"ח סי' תי"ז) י"ב חדשים נגד י"ב שבטי ה'. והנה ר"ח אייר נגד שמעון, ובשמעון כתיב כי שמע ה' כי שנואה אנכי.

הענין דבחדש ניסן משפיעין לאדם מן השמים יראה וקדושה, דזה הוא ענין פסח, אף שאין לו לאדם מעצמו נותנין לו מן השמים, ולכך כשהחדש ניסן הולך לו, האדם מרגיש בעצמו החסרון ונעשה שונא את עצמו, דכל כמה שאין לו לאדם כלום אינו מרגיש מה שחסר לו, אבל כאשר נותנין לו מן השמים ואח"כ הולך ממנו, א"כ תיכף מרגיש, ועי"ז נעשה שנוא בעצמו, וכשאדם נעשה שנוא בעצמו, השי"ת שומע בעניו, ומבואר בכתבי האר"י שחדש אייר הוא אוון ימין דרחל, וכן כתיב (ירמ' ל"א) מרחוק ה' נראה לי, הרצון ע"י שהאדם רחוק בעצמו השי"ת נראה לו, וכל כמה שהאדם מרוחק בעצמו הוא יותר קרוב, והצירוף מחדש אייר הוא שם הוי' ב"ה ה"הין באמצע, ובתקש"ו שהוא סוד קרבן עולה ויורד שה"ה"א האחרונה עולה למעלה מהוא"ו, ופסח שני הוא בחדש אייר שהוא מקבל מפסח ראשון, ובמשנה (ר"ה פ"א) קראו פסח קטן, ונקרא שני ג"כ, מחמת שמקטינים א"ע מקבלים השפעה מפסח ראשון, ור"ח אייר נקרא זיו, ואמר הרבי זללה"ה מגור ע"ש שהוא אור החזור מניסן, ואור החזור הוא מקבל מרחוק, וסעודת ר"ח היא סעודת דהמע"ה, והוא בעצמו ה' לבו נשבר בקרבו שאינו שוה כלום, וכל מה שעשה עמו השי"ת ה' אצלו בדרך נס לומר שאינו ראוי לזה, וכל ימיו היו כמו מי שנעשה לו נס וניצל, וע"כ אמר תמיד שירה כי שירה היא ענין התפעלות, ותוספת אהבה מנס שנעשה לו, ובפרקי היכלות שבכל יום דהמע"ה אומר שירות ותשבחות שלא שמעתן אוון מעולם, והענין דכמו שאדם הוא בעוה"ז כן הוא לעוה"ב, וכמו שה' בעוה"ז שאמר שירות תמיד שה' חושב עצמו לניצול בכל עת, כן הוא בעוה"ב, ומוה באו שירות ותשבחות כנ"ל:

הענין שלא מצינו סעודה בשום מקום רק בר"ח הוא דסעודה היא ענין קיום כדרך שמצינו ברש"י (ויקרא י"ט ט"ז) על הולך רכיל אוכל קורצין לחיזוק, ובר"ח שהלבנה נבנית לעתים ונפרצת לעתים, צריך התחזקות שיתקיים, ועי"ז באה הסעודה:

בטור י"ב חדשים נגד י"ב שבטים, חודש הוא הוי"ט מהם. הענין הוא של דהמע"ה, ומלך הוא המאחד את ע"כ מצדו נעשו כולם אחד, והנה הסט רצונם להתקרב אל הקדושה לינק ממו כשישראל הם אגודה אחת הם טובבי הנקודה כחומה, ואין מקום להסט"א לה אבל כשיש פירוד לבבות או יש מקום לו לדחוק עצמם בין הדבקים להתקרב מהקדושה, ועי"ז בא השעיר דר"ח להרחיק הסט"א אחרי שנעשה ביניהם קירוב והתבדד מה ע"י כח המלך המאחדם, והנה פירוד לבבות בא ע"י שכל אחד גאה ואינו משפיל א"ע תחת חבירו, ואם ה שפל בעיניו ומשפיל א"ע תחת חבירו כ במדרש למה נמשלו ישראל לשה לזכ שה ראשו של זה בצד זנובו של זה ה' שלם, ולעתיד יהי' כן כמ"ש (ישעי' י"א קנאת וגו', ודהמע"ה שה' שפל ברך ה' ביכלתו להשפיע מדה זו בכלל ו ע"כ הוא המאחד אותם, ולכן לעתי ר"ח יו"ט בשלימות, וזה הוא שקרבן ו לכפר על חטא שאין מכיר בו אלא ולדוגמא הוא באדם מחלת הקנאה להיות שאין אדם מרגיש בה כמעט, וכמו אדומ"ר זצוקלה"ה זי"ע הטעם וצללה"ה מגור לא הרעיש ברעב המחלוקת הידועה, מחמת שירא לנג יהי' בו בהתרעמו איזה עירוב של קנו וכי"ז נצמח מקטרוג הירח שאמר א" מלכים שישתמשו בכתר אחד, וע"כ נ כמו טבע בנבראים, וכמו שאמר כ" האדומ"ר הגדול זצוקלה"ה זי"ע מקא הקנאה אדם נברא ותאוה בא מהרגל בה, וז"ש הקב"ה הביאו עלי כפ שמעטתי את הירח, היינו שהכפרה ע הדבר שממנו נסתעף החטא שבשב מיעוט הירח, וע"כ עתה הקרבן ו לתועלת לדחות את הסט"א כנ"ל לבל להקדושה, וכעין השעיר לעזאזל בווה"ק, ולעתיד שעירי עזים נעשה בר לא תהי' שום קנאה, והכל יהי' בשליט יהי' רק ברצון גמור:

היפוך
 עירובין
 ת ביד
 וסחיטה
 ? מפקח
 ? פ"ה)
 ? בהם,
 ? הם הוא
 ? ורצונו
 ? שמנו
 ? ממנו
 ? שאיננו
 היפוך
 ? כנ"ל
 מה כח
 ? וכל
 ? שהיא
 ביטול
 ? כ"כ בזה
 ? הוא
 טובים
 ? גנורה:
 חיים
 ? שם
 ? עצמו
 ? שלא
 ? מגנורה
 ? א"כ
 ? א עוד
 ? עם זה
 ? הם,
 ? ד עם
 ? אחר
 ? כתר
 כתית
 ? של
 ביטול
 ? סולת,
 ? ענין
 משה
 ? כי

משה הי' בלי שום פסולת מתולדתו כנ"ל,
 ע"כ הי' בכחו להשפיע ענין זה בישראל
 להתהפך עד בלי פסולת כנ"ל:

במד"ר (פ' ל"ו) זאתה תצוה הה"ד זית רענן
 יפה פרי תואר קרא ה' שמך וכו'
 אלא מה הזית הזה עד שהוא באילנו מגרגרין
 אותו ואח"כ מורדין אותו וכו' ונחבט וכו'
 טוחנין אותו ואח"כ מקיפין אותו בחבלים
 ומביאין אבנים ואח"כ נותנין את שמנו, כך
 ישראל באין אומות העולם וחובטין וכו' ואח"כ
 עושין תשובה והקב"ה עונה להם וכו', הי'
 זית רענן יפה פרי תואר. ויש לתמוה שח"י
 לומר שכן צורת ישראל שלא לעשות תשובה
 עד שבאים עליהם יסורים ח"ו וכך היתה
 הכוונה, שהרי שם של דבר הוא מהותו,
 ומאחר שאמר קרא ה' שמך מורה שכן היא
 מהות ישראל ח"ו לומר כן. אבל הפירוש
 הוא, דהנה לכאורה נראה שתשובה כו' ע"י
 יסורין ר"ל אין בה כ"כ שבה, ע"ז בא לומר
 שאינו כך, שהרי זית כך צורתו שיתן שמנו
 אחר כל המעשים ומ"מ זה שבחו, כי ע"י
 המעשים אינה נולדת לו תכונה אחרת רק
 שמקודם הי' טמון שבחו בפסולת המקיפו
 ומשקין מפקד פקידיו, וכשמסלקין הפסולת
 ממילא נתגלה שבחו וטבעו, כן ישראל בעצם
 הם טובים רק לפעמים במקרה פסולת
 מקיפתם וכשמסירין הפסולת ממילא נתגלה
 עצם ישראל, וכעין שכתב הרמב"ם (הל'
 גירושין סופ"ב) בטעם כופין אותו עד שיאמר
 רוצה אני, וע"כ אמרו ז"ל (ברכות ז'), טובה
 מרדות אחת בלבו של אדם יותר ממאה
 מלקיות, כי כל פעולת המלקיות היא רק
 לקרוע סגור הלב וממילא נתגלה עצם ישראל,
 ק"ו למרדות בלבו של אדם שמעצמו התעורר
 עצם ישראל והנקודה הפנימית לצאת מתוך
 החושך:

ומזה ק"ו לשבת שכתוב (יהזקאל מ"ו) ביום
 השבת יפתח וממילא נתגלה עצם
 ישראל, ומזה בא שאפי' ע"ה אימת שבת
 עליו, בודאי יש ביד איש ישראל להתעורר
 להוציא כחותיו הטמונים בלבו, וע"כ שבת
 בו תשוב ואין צריכין ח"ו ליסורים ולא

למרדות, וע"כ איתא במדר"ת (פ' בראשית
 סי' ג') שכבוד שבת עדיף מאלף תעניות,
 שהרי כל פעולת התעניות להתיש החומר
 למען תצא לפועל הנקודה הטמונה שבלבו,
 ק"ו לשבת שממילא נקרע סגור הלב וע"י
 עונג שבת מעורר את הנקודה הפנימית שבו
 בעצמה לצאת מתוך המאסר, ולא סילוק
 המונע לבד. והנה כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה
 הגיד בשם כ"ק זקני זצלה"ה מקאצק שמי
 שהוא נשמר מנעוריו יש לו בסעודת שבת
 סגולת מלכים, עכ"ד. ויש לומר שכל מי
 שמתחיל מחדש ומקבל עליו מהיום והלאה
 באמת הרי הוא בעת הזאת מנעוריו, וכמאמר
 הכתוב (תהלים ב') בני אתה אני היום
 ילדתיך, ואפי' גר שנתגייר שבא מטפה
 פסולה נמי כקטן שנולד דמי, ורות מכיון
 שנתנה דעתה להתגייר הוזה אותה הכתוב
 לנעמי, ק"ו לישראל הקדושים מלידה ומבטן
 שמאחר שנתן דעתו ומקבל עליו מחדש
 באמת זוכה לעונג שבת ונושע מכל הענינים
 המעיקים:

ענין בגדי כהונה הגיד כ"ק אבי אדמו"ר
 זצלה"ה שכהנים שהיו פנימיים היו
 צריכין לבגדי כהונה לכיסוי, אבל לויים
 שעבודתם בשיר לארמא קלא כמו שכתב
 בונה"ק והיא בהתגלות ע"כ אינם צריכין
 לבגדים, עכ"ד:

וי"ש להבין משרע"ה שהוא תכלית הפנימיות
 עד שאינו נתפס בשם כלל, כי שם
 של דבר הוא מהותו, ומהותו של מרע"ה
 הוא נעלם, ע"כ שמו הוא רק שלילה מן
 המים משיתיהו מסולק מחומר כמ"ש המהר"ל,
 ק"ו שהי' צריך לבגדים, ולמה אמרו ז"ל
 (תענית י"א סוע"ב) ששימש בחלוק לבן,
 ונראה דהנה דבריו הקדושין צריכין ביאור
 למה פנימיים צריכין כיסוי, ויש לפרש
 עפ"י מה שאמרו ז"ל (חגיגה י"ב) דאור
 שנברא ביום הראשון אדם צופה ומביט בו
 מסוף העולם עד סופו כיון שצפה הקב"ה
 במעשיהם של רשעים גנוז, ויש להבין הלא
 הקב"ה הוא הטוב ומטיב לרעים ולטובים
 ולמה גנוז מהם, ועוד הלא כמה וכמה דברים

טובים בעולם ולא גנו אלא את האור בלבד. ובש"ס תענית (ט"ו) צדיקים לאורה וישרים לשמחה, ופירש"י שישירים עדיפי מצדיקים. וא"כ ע"כ שהשמחה עוד עודפת במעלה על אורה והי' לו לגנוז את השמחה. אך יש לפרש דהנה אור שנברא ביום הראשון שאדם מביט בו מסוף העולם עד סופו אין הפירוש כפשוטו שהי' אור רב מאד וע"כ היו יכולין להביט בו בתכלית הרוחק, דהא תינה אם היתה הארץ שטחית, אבל הארץ היא כדורית וא"כ חלקי הארץ וגבושיותה מפסיקים. אך יובן עפ"י ברייתא דמלאכת המשכן הובאה בתוס' (שבת כ"ב:) הי' מסתכל בטפית ויודע מה בתוכו בחבית ויודע מה בתוכה, והנה ראי' זו איננה ראי' גשמית כי הגשם הוצץ ומפסיק בפני הגשם, אלא ע"כ היא ראי' רוחנית, וכעין הרואה ברוח הקודש שצופה ומביט כאלו הי' עומד לפניו ואין הגשם מפסיק וחוצץ בפני הרוחני. והנה שורש אור זה הוא בהתדבק העלול בעילה בדביקות עצומה, וכמ"ש הרמב"ם בפרקי הצלחה לתלמידו או תראה ותשמע מה שאין בו ספק, וזהו כח שניתן בנבראים שהי' בידם להתדבק בדביקות עצומה כזו. וזהו הפירוש שנברא ביום ראשון, שיום ראשון שימשה מדת חסד כנודע שכל שבעת ימי בראשית שימשה בכל יום מדה אחת על הסדר וביום ראשון חסד ובשני גבורה וכו', והנה חסד היא אהבה ודביקות ונשפעה מדה זו בנבראים שהי' ביכולתם להדבק באהבה, ובשביל זה הי' צופה ומביט מסוף העולם ועד סופו. אך באשר צפה הקב"ה במעשיהם של רשעים עמד וגנוז, והיינו עפ"י מה שהגיד כ"ק זקוני האדמו"ר הגדול וצללה"ה מקאצק לאיש ששאלו למה אין כעת האהבה כ"כ גדולה בין החסידים כמו בדורות הראשונים, והשיב שיש בשמים היכל אהבה והוא סתום אך הרבי ר' לוי וצל"ה מברדיטשוב הרתיק על ההיכל ההוא ונפתח לו, ומזה נשפעה אהבה גדולה בעולם, אך באשר הרשעים השתמשו באהבה לאהבות חיצוניות ונתרבה ג"ע בעולם עמדו צדיקי הדור וסגרוהו, כן ממש י"ל שלכן גנוז האור שנברא ביום ראשון שהיא אהבה

ודביקות כנ"ל, ובשביל הרשעים שלא יקחוהו לטנופת שלהם עמד וגנוז: ובוזה יש לפרש מאמר כ"ק אבי אדמו"ר וצללה"ה שהכהנים באשר הם פנימיים צריכין לבוש וכיסוי, היינו שכהן מדתו חסד ואהבה, והכיסוי הוא לבל יקבלו הרשעים מאהבה זו לטנופת שלהם, ותהי' אהבה מוגבלת, ע"כ עבודת הכהנים היא בחשאי, אך הלויים באשר מדתם מדת יראה כנודע ובחי' שמאל דוחה, ע"כ לעומת שמדתם לעמוד מנגד מחמת היראה, כן נמי כחות הרשעים עומדים מנגד ואינם יכולין לקבל מהם מאומה, אף שעבודתם היתה נמי בדביקות עצומה בשיר, וכמו שהגיד כ"ק אבי אדמו"ר וצללה"ה שלעומת שהאדם מתרחק ממה שאינו שייך לו, כן נמי מתרחקין ממנו ענינים חיצונים שאין להם שייכות לו, ע"כ לא הוצרכו הלויים לבגדים: ולפ"י שפיר מובן מה שלא הוצרך משרע"ה לבגדים, דהנה כתיב במשה והנה קרן עור פניו ויראו מגשת אליו, ולכאורה יש להבין יראה זו מה טיבה הלא פני משה כפני חמה, וכי מתיראים מן החמה, והי' לו לומר שלא יכלו להביט בפניו כמו מי שעניני טרוטות אינו יכול להסתכל בחמה, אבל למה עוד ייראו, אבל לפי הנ"ל יובן, דהנה אמרו ז"ל (ברכות ל"ג:) יראה לגבי משה מילתא וזרתא היא, ויראה היא אנתיות ראי', וראה מה שלא ראה זולתו, ע"כ קרן עור פניו כדמיון מראה המלוטשת העומדת נגד החמה כן תבהיקו פניו מזיו השכינה, וע"כ כמו שהיתה בו מדת היראה בתכלית, כן יראו מגשת אליו, ובמדרש (פ' מ"ה) בשכר כי יראו ויראו מגשת אליו, ומעתה יובן ק"ו מלויים שהיתה מדתם יראה לא הוצרכו לבגדים וכיסוי, משרע"ה שאף ישראל היו יראים מגשת אליו עאכ"כ: ולפ"י האמור יש לפרש ענין כהן גדול שמשמש בשמונה וביה"כ בארבעה. דהנה כ"ג שורשו מבחי' רב חסד, כמ"ש הרב בספר תורה אור שאברהם אע"ה הי' מבחי' חסדי עולם, ואהרן כהן מבחי' רב חסד, וע"כ לא הועילו אצלו ד' בגדי כהן

הדיוט, כי האור שלו הי' כ"כ גדול ובו דרך הבגדים, ויש רמז לזה בש"ס יו (ל"ה:) אמרו עליו על ר"א בן חרסום שעשו לו אמו כתונת משתי רבוא ולא הניחו אחיו הכהנים ללובשה מפני שנראה כער וכו', אמר אביי כחמרא במזגא פירע שהפשתן מוצהב ונראה בשרו מתוכה, ע הוצרך עוד ד' בגדי זהב, והיינו עפ"י דב המדרש (פ' ל"ח) משל לבן מלכים שו פדגוגו וכנס אצלו ללמד סניגוריא על ו הי' מתירא מן העומדים עליו הלבי פורפירא שלו שיהו רואין אותו ומתירז ממנו, כך אהרן וכו', מה גם שידוע ע בגדי זהב נגד ד' אותיות שם אדני די דמלכותא, ע"כ הי' מעין משה ויראו מגן אליו: והנה כ"ג ביה"כ כשנכנס לפני ולפני הי' בתכלית האימה והיראה, וע הוצרך פרישה שבעת ימים מקודם, שפירע יומא (ח':) שזה פרישתו לקדושה ליק למחנה שכינה וכו', שחלה עליו אי בהבדלתו מן הבריות, ובפייט אתה כוננת ו עומד באימה לפני א' עליון וסמך וכ והיינו שתיכף שלבש בגדי לבן לצורך פנ לבש אימה ופחד, והרי אמרנו שלעו היראה שבו מתיראין ג"כ ממנו ע"כ הי' במקום בגדי זהב: ולפ"י האמור יובן טעם ד' בגדי לבן בשו לשרידים אשר ה' קורא, כבכה האריות, כי שבת היא פנימיות יו דנשמתא וכלהו ערקין ואתעברו מינה, ה הוא מעין כ"ג ביה"כ לפני ולפנים שמשנ בד' בגדי לבן, וכבש"ס שבת (כ"ה:) כך ו מנהגו של ר' יהודה בר אלעאי ערב ש: מביאין לו עריבה מלאה חמין ורוחץ פ ידיו ורגליו ומתעטף ויושב בסדינין המצויין ודומה למלאך ה' צבאות:

בש"ס זבחים (פ"ח:) מה קרבנות מכפו אף בגדי כהונה מכפרין, כתונת שפיכות דמים שנאמר ויטבלו את הכתו בדם, פירש"י רמז הוא לעתיד שיכפר שפי דמים בכתונת טבילה היינו כפרה, מכנכ

לא יקחוהו
 אדמו"ר
 פנימיות
 דתו חסד
 הרשעים
 אהבה
 בחשאי
 זה כנודע
 שמדתם
 מי כחות
 ין לקבל
 זה נמי
 יד כ"ק
 שהאדם
 מתרחקין
 יכות לה
 ש:
 שרע"ה
 הנה קוץ
 ירה יש
 י משה
 והי'
 כמו מי
 בחמה
 ל יובן
 לגבי
 היא
 זולתה
 לוטשת
 מזיו
 היראה
 יש (פ)
 אליו
 יראה
 שאף
 נ"כ:
 גדול
 יבעה
 כמ"ש
 הי'
 רב
 כהן

הדיוט, כי האור שלו הי' כ"כ גדול ובוקע דרך הבגדים. ויש רמז לזה בש"ס יומא (ל"ה:) אמרו עליו על ר"א בן חרסום שעשתה לו אמו כתונת משתי רבוא ולא הניחוהו אחיו הכהנים ללובשה מפני שנראה כערום וכו' אמר אביו כחמרא במוגא פירש"י שהפשתן מוצהב ונראה בשרו מתוכה ע"כ הוצרך עוד ד' בגדי זהב, והיינו עפי' דברי המדרש (פ' ל"ח) משל לבן מלכים שהי' פדגוגו נכנס אצלו ללמד סניגוריא על בנו הי' מתירא מן העומדים עליו הלבישו פורפירא שלו שיהו רואין אותו ומתיראין ממנו. כך אהרן וכו', מה גם שידוע שד' בגדי זהב נגד ד' אותיות שם אדני' דינא דמלכותא ע"כ הי' מעין משה וייראו מגשת אליו:

והנה כ"ג ביוה"כ כשנכנס לפני ולפנים הי' בתכלית האימה והיראה, וע"כ הוצרך פרישה שבעת ימים מקודם, שפירש"י יומא (ח':) שזה פרישתו לקדושה ליכנס למחנה שכינה וכו' שחלה עליו אימה בהבדלתו מן הבריות, ובפייט אתה כוננת הי' עומד באימה לפני א' עליון וסמך וכו', והיינו שתיכף שלבש בגדי לבן לצורך פנים לבש אימה ופחד, והרי אמרנו שלעומת היראה שבו מתיראין ג"כ ממנו ע"כ הי' זה במקום בגדי זהב:

ולפי האמור יובן טעם ד' בגדי לבן בשבת לשתידים אשר הי' קורא כבכתבי האריות, כי שבת היא פנימיות יומא דנשמתא וכלהו ערקין ואתעברו מינה, הרי הוא מעין כ"ג ביוה"כ לפני ולפנים שמשמש בד' בגדי לבן, וכבש"ס שבת (כ"ה:) כך הי' מנהגו של ר' יהודה בר אלעאי ערב שבת מביאין לו עריבה מלאה חמין ורוחץ פניו ידיו ורגליו ומתעטף ויושב בסדינין המצוייצין ודומה למלאך הי' צבאות:

בש"ס זבחים (פ"ח:) מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין, כתונת על שפיכות דמים שנאמר ויטבלו את הכתונת בדם, פירש"י רמז הוא לעתיד שיכפר שפיכת דמים בכתונת טבילה היינו כפרה, מכנסים

על ג"ע, מצנפת על גסי הרוח, אבנט על הרהור הלב, חושן על הדינין, אפוד על ע"ז, מעיל על לה"ר, ציץ על עזות פנים, בציץ כתיב והי' על מצח אהרן ובעזות פנים כתיב ומצח אשה זונה הי' לך, ע"כ, ויש להבין מהו ענין הכפרה שבבגדי כהונה: ונראה דביוה"ק (ח"ג רכ"ז) ובתיקונים (ג') דארבעה בגדי לבן הם נגד ד' אותיות הוי"ו, וד' בגדי זהב נגד ד' אותיות אדני', והנה ידוע שזלע"ז עשה האלקים, ד' כחות הטומאה דכורין וד' נוקבין, ויש לומר שמהם נמשכין ד' המלכיות שמתנגדין למלכות שמים, וכבר אמרנו שהם כחות חיצוניים מושכין לע"ז ג"ע שפ"ד, ועבירה הכוללת את שלשתן, וע"כ בגדי כהונה שהם לעומתם בקדושה הם דוחין את כחות הרע ומכפרין על כל אלה, וזהו שאמרו מצנפת על גסי הרוח וכל המתגאה כאילו עובד ע"ז, מכנסים על ג"ע, כתונת על שפ"ד, אבנט על הרהור הלב, כי הרהור הלב הוא כולל הכל שהרי יכול לחשוב ולהרהר בכל, וכמו שהלב בו נתקבצו כל הבחינות שבאדם, וכ"כ ד' בגדי זהב אפוד על ע"ז, ציץ על עזות מצח כדכתיב ומצח אשה זונה הי' לך, ובכלי יקר שאיש שהוא עז פנים בידוע שבא מג"ע, הרי שציץ על ג"ע, חושן על הדינים, וידוע שגול הוא ענף משפיות דמים כדכתיב (משלי א') כן אורחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח, וחושן הוא אותיות נחש בהיפוך אתון שנחש הביא מיתה לעולם, וזה מכפר על שפ"ד, מעיל על לה"ר שהוא כולל כל ג' העבירות כנ"ל, ובספר המגיד לבי' שמעיל היא כנגד כנסת ישראל שהיא כנישו דכל נהרין לעומת כח חיצוני כנישו דכל כחות הטומאה, והדברים עתיקים:

והנה כבר אמרנו שג' האבות אברהם יצחק ויעקב הם הורישו לישראל כח ועוז לעמוד נגד ג' כחות הרע הנ"ל המושכין לשלש עבירות ובזכותם ג' רגלים פסח שבועות סוכות שהם נמי נותנים כח לישראל בזה, ומשרע"ה הוא נגד כח הכולל כנ"ל, ובזכותו שבת כמו שאנו אומרים ישמח משה במתנת חלקו, וכל הרגלים מסתעפין משבת.

אנחנו חייבים להודות להלל לשבח וכו', ואשמועינו כי אנחנו חייבים מעצמנו להלל לשבח לפאר שכיון שהוא כאלו אנחנו יצאנו ממצרים, וכמו שהם קראו הלל בשביל הנס בלבד כך יש עלינו ליתן שבח והלל להקדוש ברוך הוא. ואין זה ראייה דאף על גב שאנו חייבים מעצמנו גם כן אנו מצווים על זה, ואם לא נצטונו על זה אף על גב שאנו מחויבים מכת סברת הלב לא היה השכר כל כך גדול כמו עתה שאנו חייבים להלל, ועוד ההלל ההוא אינו אלא בלב שיהיה מחזיק טובה למי שעשה לו נסים ונפלאות, ואם לא יבין מה שאמר אינו צריך לומר ההלל שהרי אינו מבין ההלל, אבל רבנן קבעו שיקרא הלל בפה כמו שאנו מברכין על מקרא ההלל אף על גב שאינו מבין מה שאמר כי קריאת הלל הוא המצוה, ועוד אף על גב שאנו אומרים לפיכך אנחנו חייבים היינו שיהלל להקדוש ברוך הוא על הנס ואינו מחויב בליל זה דוקא רק כל זמן שירצה, אבל רבנן תקנו ההלל בליל היציאה, לכך יש לברך כאשר יאמר הלל שתקנו חכמים וכן הוא דעת הרמב"ם ז"ל וכך הוא המנהג וכדאי הוא לסמוך על דבריו ומכל שכן שהסוגיא של הירושלמי דברכות מסייעו כמו שהביא הר"ן ז"ל, אף על גב שהר"ן ז"ל דחה הראיה של הירושלמי אין הדברים ברורים ואין כאן מקום להאריך. אולם תאמר למה אין מברכין על הגדה שהרי מצוה לספר ביציאת מצרים והיה לנו לברך על המצוה זאת, ויראה כיון דעיקר הדבר הוא מחשבת הלב

דצריך להבין מה שאמר ואם לא כן לא הוי מידי, וכיון שהעיקר הוא בלב לא שייך ברכה אלא במצוה שעיקר שלה במעשה, ומברך אשר קדשנו כי המעשה הוא עיקר ולפיכך אין מברכין על הגדה, ובתלמוד תורה אנו מברכין לעסוק בדברי תורה שכל עסק שיש בו בתלמוד תורה הוא המצוה אף על גב שאינו מבין מה שאמר רק שגורס כך ואינו מבין הוי נמי מצוה לכן הברכה לעסוק בדברי תורה, וכן אנו מברכין על מקרא מגילה ולקרא את הלל שהקריאה הוא עיקר בין שיבין או שלא יבין, שכך תקנו חכמים לקרא את הלל ולקרא את המגילה ואפילו אינו מבין ולפיכך שם יש ברכה, והרשב"א ז"ל תירץ דכיון שאין שיעור לדבר דאפילו אמר דבר אחד מספור יציאת מצרים סגי לכך לא תקנו ברכה על זה, ואין זה דבר מספיק דמה בכך שיוצא בספור אחד וכי בשביל כך לא יברך אלא כמו שאמרנו דלא סגי אלא אם כן מבין הדברים אשר יספר, וחזתם בגאולה לומר אשר גאלנו וגאל את אבותינו ליתן ברכה והודאה על הגאולה, ומפני שהזכיר שהשם יתברך גאלנו וגאל אבותינו ורצה להזכיר שהשם יתברך יגאל אותנו לעתיד גם כן אמר הגיענו הלילה לאכול בו מצה ומרור, כלומר שזכינו אל הלילה שבו גאלנו ולעבוד עבודתו שזונו בשביל הגאולה כן יזכנו לרגלים אחרים, ומפני שהרגלים זמני שמחה אמר שיהיו בשמחה שלימה שנהיה שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך כמו שאנו מקיימים עבודתו במצה ובמרור וכו' וחזתם בגאולה:

פרק ששים ושלשה

ויטול ידיו ואמר' שם (פסחים קט"ו ע"ב) כיון דבעי למימר אגדתא והלילא דלמא אסח דעתיה ונגע, לפי סוגיא דשמעתא יש ליקח הפרוסה המונחת בין השלימות ויברך שתי ברכות המוציא לחם מן הארץ ועל אכילת מצה ויאכל מן

הפרוסה, שכך משמע הסוגיא דגמרא בפרק כיצד מברכין (ברכות ל"ט ע"ב) דאפליגו שם אתמר הביאו לפנינו פתיתין ושלמיזין אמר רב הונא מברך על הפתיתין ופוסר השלימה ורבי יוחנן אמר שלימה מצוה מן המובחר ומסיק אבל פרוסה של חטים

ושלימה מן השעורין דברי ה של חטים ופוסר את השע וירא שמים יוצא ידי שתיה מניח פרוסה בתוך השלימה מודים בפסח שמניח פרוסה מאי טעמא לחם עוני אמר ר בשבת חייב לבצוע על שו דקאמר שמניח פרוסה בח לענין פרוסה של חטים וש משמע שבצוע על הפרוסה דלענין אכילה חטין עדיף י רק לענין הדור הברכה מני בזה דמברך על השלימה, ונ הכל מודים בפסח שמניח ובצוע היינו שיברך על הפ לחם משנה סגי במה שמבו לא בעינן לחם משנה שלם ו וכמו דלענין ברכת המוציא כשמניח עליו השלימה עם מן הפרוסה, וטעמא דמלתא של עני בפרוסה לענין אכי ברכה ולענין ברכה דבעינן עמה כך יראה הסוגיא, ויש על השלימה המוציא ועל ואוכל משניהם כי ראוי לברן דהא לא בעינן פרוסה רק ל כדאי להשיב דאם כן למה הפרוסה בתוך השלימה ובו בתוך השלימה, בשלמא אי ואכל מן הפרוסה משום לחכ מפרוסה הכי נמי לברך עלי שלימה רק להדור הברכה אבל אם נאמר דבצע לה לחם עוני עם השלימה דהא כלל לברכה, והוי לברך אש ממנה ולאכול מפרוסה לשם הפרוסה תוך השלימה, ועו אכל לשלימה תחלה הרי ב מצה וכיון דבאותה אכילה

ספרי מגילת מנחם זצ"ל
גבורות ה'

דהא מסט"א הוה כלא, חטאו של קין שהרי כל כוונתו היתה לחזק כח הס"א בעיקר כח הקדושה. וידוע מספר הגלגלים שקין והבל היה להם נפש ראצילות שהוריש להם אביהם, ולכן היה כח בקין לפגום פגם גדול, והיינו שחשב להעלות ההוא רוחא שהוא שם ב"ן אל מקורו שהוא זעיר, ולהכחיש כח המלכות. ולכן העלה פשתן הנקרא פרי האדמה והוא ס"ה ק"ף ר"ש ב"ת נ"ן שכל עיקרו היה על המדרגות התחתונות. והנה שם ב"ן מתיבה בעצמו י"פ ו"ד (י' פעמים ו"ד עלה ק') הפ"ה (כ"ה) ופ"ו (ל"ו) הפ"ה (כ"ה) הכל ביחוד עלה קפ"ו. סתיר ממנו כללות ההו"ה שהוא כ"ו ישאר ק"ן. וחות היתה רוצה לקרבו אל הקדושה ואמרה קניתי איש את ה' שרצתה לחבר אליו את ה' אבל הוא נסר מהקדושה וכיוון להמשיך כח לטוקא הטמאה חוה ראשונה י"פ חו"ה ק"ץ ולפי שכולה גבורת קשות לכן היא קץ הימים ועיקרה לילית בשמה. ונמצא שהעלה כ"ן לזעיר. וז"ש אתרכן דיהיב חולקא לקב"ה וכו' אבל כל כוונתו היתה על הס"א.

אבל הכל גימטריא וי"ו ה"י כולו ימין שחיבר וז"נ יתרוי כמה שחזו והמשיך כח לדעת דו"א כדי שיחזרו ליתן הרוחא בנוקבא כמ"ש בלק"ח פירשת קדושים. וקשה, מדוע אמר הפסוק על הכל גם הוא. והענין, שכיון שראה שנתעורר כח הס"א במנות קין, התחזק לתקנו אבל הוצרך לחל לסי'א חלקו שהם החלבים שישבהם צר איסור והם נמשכים מסטרא דילהון כמ"ש במרכבה יחזקאל. ולכן היו נשרפים בקדושה כדי להכניעם. ואז זכה להמשיך ש"ע נהורין שהם י" פעמים הב"ל מאריך בחקון הדעת דאסתייר כאנפין. אבל בקין כתוב ויפלו פניו.

תרי נהמי אכלו ישראל שני להמים אכלו ישראל חד כד נפקו ממצרים אחד כאשר יצאו ממצרים אכלו מצה לחם עוני. וחד, במדברא לחם מן השמים ואחר במדבר, לחם מן השמים דכתיב שם טז הנני משיר לכם לחם מן השמים. ועל דא, קרבנא דיומא דא נהמא איהו ולכן הקרבן של היום הזה הוא לחם ועל נהמא אתקריבו כל שאר קרבנין, ונהמא איהו עקר ועל לחם הקריבו כל שאר הקרבנות כי הלחם הוא העיקר דכתיב ויקרא כג והקרבתם על הלחם שבעת כבשים וגו'. שם ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו'. דדא איהו נהמא דאחכימו ביה ישראל חכמתא עלאה דאורייתא ועאלו בארחהא שזוהו הלחם שנתחכמו בו ישראל חכמה עליונה של התורה ובאו בדרכיה.

השתא אית לן לאסתכלא בעת יש לנו להתבונן בפסח נפקו ישראל מנהמא דאתקרי חמץ כפסח יצאו ישראל מהלחם הנקרא חמץ כתיב שמות יג ולא יראה לך חמץ. וכתיב שם יב כי כל אוכל מחמצת. מאי טעמא, בנין יקרא דההוא נהמא דאתקרי מצה כנלל הכבוד של אותו לחם הנקרא מצה השתא דזכו ישראל לנהמא עלאה יתיר, לא יאות הוה לאתבטלא חמץ ולא אתחזיא כלל עכשיו שזכו ישראל ללחם עליון יותר, לא יאה היה שיתבטל החמץ ולא יראה כלל ואמאי קרבנא דא חמץ הוה ומדוע הקרבן הזה היה חמץ דכתיב סלת תהיינה חמץ תאפינה. ותו, דהשתא ביומא דא אתבטל יצר הרע ואורייתא דאתקרי חירו אשתכחת ועוד, הרי ביום הזה נתבטל היצה"ר כי התורה הנקראת חירות נמצאה אלא למלכא דהוה ליה בר יחידיא וחלש אלא למלך שהיה לו בן יחיד ותלה יומא חד הוה תאיב למיכל, אמרו ייכול בריה דמלכא מיכלא דאסוותא דא יום אחד

ידיד ביאור המאמר נפש

מצה. היינו המטריאליזם, לכן נאסר עליהם החמץ ככל יראה וכל ימצא ושאל א"כ שכלל המלכות נאסר החמץ השתא דזכו ישראל לנהמא עלאה יתיר עכשיו שזכו ישראל למן שהוא בודאי יתיר מעולה מהמצה כי המצה היא במלכות והמן ב"ז"א, וא"כ לא יאות הוה לאתבטלא חמץ ולא אתחזיא כלל האם לא יאה היה שיתבטל החמץ ולא יראה כלל בחג השבועות ואמאי קרבנא דא חמץ הוה ומדוע הקרבן הזה היה חמץ. ר"ל לא זו כלבד שהחמץ לא נאסר אלא הקרבן בא מחמץ דכתיב סלת תהיינה חמץ תאפינה. ותו, דהשתא ביומא דא אתבטל יצר הרע וכו' ועוד, הרי ביום הזה נתבטל היצה"ר כי התורה הנקראת חירות, א"כ היצה"ר מבוטל מעצמו ובאים אנו ומעוררים אותו באכילתנו ובקרבנותינו.

כאשר יצאו ממצרים, דהיינו מצה לחם עוני. הוה המלכות שהיו נאחזים במרה זו וחד, במדברא לחם מן השמים ולחם אחר במדבר, לחם מן השמים בחינת ת"ת. וז"ל הרמ"ק: הרי נהמי, היינו שנאתו בשתי מדות. בראשונה נאחזו במלכות ואכלו מצה, וממנה אכלו במדבר כמה סעודות כל זמן שליטתה רוב נ' יום ככולם. וכשהגיע זמן שליטת הח"ת, נתן להם מזון מהת"ת. ועם שלא היה ממש בשבועות. ועל דא, קרבנא דיומא דא נהמא איהו ולכן הקרבן של היום הזה, היינו חנהשבועות, הוא לחם. והענין, שהם שני קרבנות לחם: הא העומר והוא כנגד הלחם שישראל אוכלים בפסח. וכנגד הלחם שהם אוכלים בשבועות הם מקריבים לחם תנופה והוא העיקר ושאר קרבנות היום טפלים כמ"ש והקרבתם על הלחם שבעת כבשים וגו'. דדא איהו נהמא וכו' מפרש טעמא תרתי נהמי. המלכות מצה ונעשה מצוה. וכן הוא מעשה ואכילתו מצוה. וע"י הלחם הוה נכנסו ישראל לעבודתו ולאמונה האלהית כמ"ש ויאמינו בה', שהמצה סגולה לעול מצוה ועול מלכות שמים. וכן ע"י המן סגולתו לעול חורה להשכיל בה ולהבין לפתוח הלב. וז"ש דדא איהו נהמא דאחכימו ביה ישראל חכמתא עלאה דאורייתא ואפשר דהיינו תנופה, תנ"ן פ"ה דהיינו עסק התורה שכולה בפה. מהרמ"ק. השתא אית לן לאסתכלא בעת יש לנו להתבונן בפסח נפקו ישראל מנהמא דאתקרי חמץ בפסח יצאו ישראל מהלחם הנקרא חמץ שהוא סמא"ל כי כל אוכל מחמצת היא לילית. ושאל מאי טעמא ר"ל מדוע נאסר החמץ גם בראיה. וז"ל הרמ"ק: אף אם ישראל אינם נאחזים בהם (ר"ל בסמא"ל ולילית חמץ ומחמצת) שאינם אוכלים אותו, סוף סוף לא יראה בגין יקרא דההוא נהמא דאתקרי מצה כנלל הכבוד של אותו לחם הנקרא

אלא למלכא וכו' משל למלך וכו' ררך כלל נאסר רק בשעה שהוא מויק ומעורר את החיצונים. ולכן בפסח שיש חולי, או החמץ יעורר חולאים וצריך להבדל ממנו. אבל בשאר הימים אין אכילתו נורמת נוק ולכן אינו נאסר כך כד נפקו ישראל ממצרים לא הוי ידעי עקרא וכו' כך כשישראל יצאו ממצרים לא היו יודעים עיקר וסוד האמונה אמר קב"ה, יטעמו ישראל אסוותא ישעמו רפואת, היא המצה סגולה לאמונה ולעול מלכות שמים ועד דייכלון אסוותא דא וכו' וכל עוד שיאכלו מצה זו לא יראה להם אוכל אחר, היינו חמץ. ולכן נאסר עליהם בכל יראה וכל ימצא כיון דאכלו מצה דאיהי אסוותא למיעל ולמנדע ברזא דמהימנותא, אמר קב"ה וכו' כיון שאכלו מצה וכיכולו רפאו מחלותיהם דהיינו כל מיני רעות כוזבות ומנהגי ע"ז, לפי שהמצה היא

20 נצור
ע"פ פ' ו'
י"ג י"ג

רצה לאכול, אמרו שיאכל בן המלך מאוכל של רפואה זה ועד דייכול ליה לא ישחכח מיכלא ומזונא אחרא בביתא ועד שיאכל אותו לא ימצא לחם ומזון אחר בבית עבדו הכי עשו כך כיון דאכל ההוא אסותא אמר, מכאן ולהלאה ייכול כל מה דאיהו תאיב ולא יכיל לנזקא ליה כיון שאכל אותה רפואה אמר, מכאן והלאה יאכל כל מה שרוצה ולא יוכל להזיק לו.

כך כד נפקו ישראל ממצרים לא הוי ידעי עקרא ורזא דמהימנותא כך כשישראל יצאו ממצרים לא היו יודעים עיקר וסוד האמונה אמר קב"ה, ישעמון ישראל אסותא ועד דייכולון אסותא דא לא אתחזי להון מיכלא אחרא ישעמון ישראל רפואה זו וכל עוד שיאכלו רפואה זו לא יראה להם אוכל אחר כיון דאכלו מצה דאיהו אסותא למיעל ולמנדע ברזא דמהימנותא, אמר קב"ה מכאן ולהלאה אתחזי לון חמץ וייכולון ליה דהא לא יכיל לנזקא לון כיון שאכלו מצה שהיא רפואה לבא ולדעך בסוד האמונה, אמר הקב"ה מכאן והלאה ראוי להם החמץ ויאכלו אותו שהרי אינו להזיק להם וכ"ש דביומא דשבועות אזדמן נהמא עלאה דאיהו אסותא בכלא וכ"ש כיום השבועות נודמן להם להם עליון שהוא רפואה לנמרי. ל

וע"ד מקרבין חמץ לאתוקדא על מדבחא, ומקרבין תרין נהמין אחרנין כחדא ולכן מקריבים חמץ לשרפו על המזבח, ומקריבים שני לחמים אחרים כאחד וחמץ אתוקדא בנורא דמדבחא ולא יכיל לשלטאה ולנזקא לון לישראל והחמץ נשרף באש המזבח ואינו יכול לשלוט ולהזיק לישראל ובגיני כך ישראל קדישין אתרבקו ביה בקב"ה באסותא דאורייתא ביומא דא ולכן ישראל קדושים מתדבקים בו בקב"ה ביום הזה ברפואה של התורה ואלמלי הוו נטרי ישראל תרין סטרין דנהמי אלין, לא הוו עיילין בדינא לעלמין ואם היו ישראל שומרים שני צדדי הלחם האלו, לא היו נכנסים לדין לעולם.

ביומא דראש השנה דאיהו יומא דדינא ביום ר"ה שהוא יום הדין דלאו איהו אלא לאינן דלא נשלו מיכלא דאסותא שאינו אלא לאלו שלא לקחו מאכל הרפואה ושבקו לאסותא דאורייתא בגין מיכלא אחרא דאיהו חמץ ועזבו לרפואה התורה עבור מאכל אחר שהוא חמץ דהא ביומא דא דר"ה, ההוא חמץ סלקא ומקטרגא עליה דבר נש ואלשין עליה

באיוב מה כתיב הכוונה
 שאיוב מדה אחרת היתה בו והיא שלא היה רוצה לתת שום חלק לסי'א והיה לו צורך לעשותו יותר משאר בני אדם מכמה טעמים: א. שהוא היה משורש הבל כמ"ש בלקו"ח פרישת וירא על הפסוק ילדה מלכה גם היא בניים לנחור ר"ת הבל. ב. שהיה כנגול הרח. וז"ש דארתח לקב"ה להכעיס והיה צריך שלא יקטרג את השטן. ג. מ"שכאן והלכו בניו וכי כי הקיפו ימי וכו' שהיו מרבים משחאות בחטת שלש אחיותיהם וכמ"ש הרב יפה תאר בפרשת צו גנאי היה להם להתערב עם הנשים המביאות לירי זימה. וז"ש דא איהו עיקרא לסי'א. והסי'א שם מקום תפיסתו של המקטרג במקום ריבוי המשחאות ק"ו מסתם אכילת בני אדם דאיתא כיוקא דבלק ששם מורסן חמיד הסי'א וצריכים אנו לתת לה חלקם במים אחרונים וכ"ש בריבוי משחאות.

נפש

ביאור המאמר

ידיד

לאתוקדא על מדבחא הכוונה על היצה"ר הנקרא חמץ שע"י הנפת שתי הלחם והקרבת ז' כבשים שעליו היה נשרף חמץ יצה"ר כח סמאל"ל על גבי המזבח, ר"ל ככת הארת המלכות הנקראת מזבח. וז"ש ומקריבים תרין נהמין אחרנין כחדא וחמץ אתוקדא בינייהו, ש"מ שהחמץ דאתוקדא וכו' לא קאי על שתי הלחם. עכ"ל. ועיין בעיונים ד"ה וע"ד מקרבין חמץ לאתוקדא על מדבחא. ובגיני כך ישראל קדישין אתרבקו ביה בקב"ה באסותא דאורייתא ביומא דא ולכן ישראל קדושים מתדבקים בו בקב"ה ביום הזה ברפואה של התורה ואלמלי הוו נטרי ישראל תרין סטרין דנהמי אלין וכו' ואם היו ישראל שומרים שני צדדי הלחם האלו, היינו שהיו מביאים ע"י מעשיהם לייחוד הת"ת עם המלכות, לא היו נכנסים לדין לעולם, כיון שלא היה מי שיקטרג עליהם.

רפואה לבוא ולדעת בסוד האמונה, אמר הקב"ה מכאן והלאה ראוי להם החמץ ויאכלו אותו שהרי אינו יכול שוב להזיק להם. נמצא שבימי הפסח שהיו עדיין חולים בתחלואי מצרים, נאסר החמץ אבל לאחר הפסח לא היה מקום לאסור, ואומר וכ"ש דביומא דשבועות ר"ל וראי שאין מקום לאסור החמץ בחג השבועות שהרי אזדמן נהמא עלאה דאיהו אסותא בכלא נודמן להם המן, להם עליון שהוא רפואה נוספת שבכוחה לפתוח הלב להבין סודות התורה, וראי שאין מקום לאסור החמץ. וע"ד מקרבין חמץ לאתוקדא על מדבחא וכו' ולכן מקריבים חמץ לשרפו על המזבח, וקרבו זה הוא ייחוד הת"ת ומלכות שהוא ענין שני הלחמים כה שראינו לעיל שהמצה היא בכתינת המלכות והמן הוא בכתינת הו"א ולכן בחג השבועות מקריבים שני לחמים כאחד וחמץ אתוקדא בנורא דמדבחא ולא יכיל לשלטאה ולנזקא לון לישראל והחמץ נשרף באש המזבח ואינו יכול לשלוט ולהזיק לישראל כי כילוי החמץ הזה למטה הוא ענין כילוי החמץ העליון, הוא הקליפות והיצה"ר. והנה, אין הכוונה שהוא נשרף שהרי שתי הלחם מתחלק לכהנים, אלא הכוונה לרמוז על ביטול היצה"ר. וז"ל המקדש מלך: קשה מה שכתב הרמב"ם ז"ל שתי הלחם דשבועות אחד נוטלה כהן גדול ואחד לשאר הכהנים. וז"ל שמה שכתב

ולכאורה צ"ל, אם אכילת החמץ למטה מעורר החמץ העליון, מדוע לא נאסר החמץ ברי"ה יום הדין שאכילתו מעורר את המקטרג. ועונה ביומא דראש השנה דאיהו יומא דדינא וכו' ביום ר"ה שהוא יום הדין נידונים אלה שלא לקחו מאכל הרפואה, היינו שלא אכלו מצה בפסח ושבקו לאסותא דאורייתא וכו' ועזבו את רפואה התורה, היינו שלא עסקו בתורה, לאנשים האלה ביומא דא

צָרַעַת אֲשֶׁר לְאִתְשֵׁיג יָדוּ בְּטַהֲרָתוֹ:
 פ רביעי ששי בשחן מחוברין לג ויִדְבַר יְהוָה אֶל־
 מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: לֹד כִּי תִבְאוּ
 אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְכֶם
 לְאֶחָזָה וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבַיִת אֶרֶץ

מכתש סגירו די קא תדבק ידה
 בדכותה: לג ומלי' יי עם משה
 ועם אהרן קמימר : לד ארי תעלון
 קארעא דכנען די אנא יתב לבון
 קאחסנא ואתן מכתש סגירו

לקח בהיר

רש"י

תאמר שהצניעה היא, שהרי לעיל בעשר פסוק י"ז כתיב על
 דם האדם (נח"י): (לה) משום דקשה לשון ונתתי שהיא
 לשון צרי שכן יהיה, ולא אמר כי תהיה או אם תהיה (ב"ב),
 - והנה חזיו הראשון מלשון רש"י הוא לשון הת"כ והגמ'
 בהריות, וז"ל הגמ' צעורה הוא להם שנגעים באים עליהם,
 ופי' שם רש"י וז"ל שהכתוב מצטרף שעתיד להיות רע עכ"ל, וחזיו השני ממאמר רש"י הוא נלקח ממדרש
 חז"ל בויקרא רבה, שהמדרש מתמיה ושאל וכי צעורה (טובה) היא, ומשני שהיא צעורה טובה היא שימלאו האזנות,
 ולפי"ז נראה שנמכוון לירף רבינו צ' המדרשות הנראות סתירה זה לזה, כדי להודיע וללמד אותנו שבאמת אינם סתירה, כי
 פשוט הוא שכל נגע עונש הוא, והראיה שזה הכתוב להשליך העלם והאזניים והעפר מתוך לעיר במקום טמא, ויכול היה
 בעל היכולת להמליץ להם האזנות בלי נגע, אלא דרך אגב הראה שרחום הוא צדין (מוץ ממה שאין בעל הרחמים פוגע
 בנפשות תחלה), ובמקום המשפט והעונש שם שם אמה מולא רחמיו וחסדיו, וזה מיושב מה יאמר בעל המדרש רבה אם לא
 בא עד כדי כך שינתן הבית ונטהר אחר חולץ וקולה וטח (ד"ד), וכן להפך לפי הת"כ יהיה קשה הלא בצחירה תלי, ומה
 יהיה אם לא יתעאו, אלא ודאי צלירוף שניהם נכון הוא. ולבעל ש"ח היה קשה נגעי צגדים למה הם באים, ולא קשה מידי
 דהא יש שכר ועונש ואין אדם נוקף אצבעו בלי השגחה פרטיות ולא היה קשה לרז"ל למה נגעי צמים באים, אלא שהיה קשה

אור החיים

לד. כי תבואו וגו' ונתתי וגו'. וכי צעורה היא זו,
 ולא היה לו לומר אלא כי יהיה נגע
 צקירות צית אחזתכם וגו' כדרך שהזכיר בנגעי
 אדם. ורז"ל הרגישו מזה ואמרו (ויק"ר י"ז) כי לפי
 ששמעו הכנעניים שישראל באים לארצם והטמינו
 כל וכו' (י"ז) ע"כ, וזה דרך דרש. ועל פי מה שאמרו
 במדרש (שם) וזה לשונם אמר ר' לוי אין בעל
 הרחמים נוגע בנפשות תחלה וכו' בתחלה הנגעים
 באים על ציחו וכו' ע"כ יחבאר על נכון. והוא ללד
 שהקדים לומר נגעי צני אדם, והוא הפך האמור
 בצעל הרחמים, לזה אמר מה שהקדמתי נגעי אדם
 הוא ללד שעדיין לא באחס אל הארץ ואין צמים
 לנגוע בהם, אבל כי תבואו אל הארץ אז לא אתן
 הנגע באדם תחלה אלא ונתתי נגע בצית ארץ וגו'

תחילה (י"ז), וטעם שלא סדר הכתוב נגע הבית קודם,
 ללד שנגעו אדם ישנם חיובך ומיד מהדיבור ואילך
 נוהגים ונגעי הבית הוא כי יבואו, לזה הקדים
 הכריז. חיובך ומיד. ואם תאמר אם כן היה לו
 להקדים נגעי צגדים לנגעי אדם ששניהם ישנם מיד
 ולהם ראוי להקדים כסדר מדת בעל הרחמים.
 ונראה כי צחר ה' לסדר נגעי צגדים צין נגעי אדם
 ונגעי צמים ללד שיש בהם דברים שהם שוים בהם
 לנגעי אדם ויש דברים ששוים לנגעי צמים, כי
 בשיעור הכרעת שוים לדון נגעי אדם כגרים ולא
 כלרעת הצמים שהוא צב' גריסין. ובגוונים שוים
 לנגעי צמים ירקרק או אדמדם ולא בגוון לבן כנגע
 אדם. עוד נראה בהעיר למה סידר הכתוב דיני נגע
 הצגד קודם שהשלים כל דיני נגעי צני אדם עומאחו

אור בהיר

(צד) ולפי"ז שה"צ צעורה הוא. (צו) ולפי ענינו צעורה טובה היא.

בבית ארעא א
 די דיקה בית
 קמימר כמכה
 בביתא: לו ויפ

נותן הבית ומוול
 בבית. (י"ז) אפילו
 ודאי, לא יפסוק
 שיינו נוסחאות - שאפי"ה
 קריאה, וכל הכתוב
 הדמיון, לזה תירך;
 לשון לומר איני יו
 לדרך כתב משום ד
 מחזיק את הכהן לנ

ועברתו, שהיה
 לרעה אדם ואח
 לומר שנתכוין ה
 עלמן ודיני טובה
 שפט כן גם צלרי
 טומאת נגע הבית
 ובגדיו. אלא ודאי
 הצגד קודם לנגי
 תורת המלורע ה
 ענה צו"י כמו ה
 צגדים וכוונתו ה
 ומה שהתחיל צד
 בצגדים, בזה נת
 הצגדים גם כן צ
 ולזה התחיל צנג
 צגדים ואמר אחו
 תורתו של מוליא
 נגעי צגדים חוזר
 אם היה ו

(צו) דברו לשון הרג
 לשלפניו לנגעי אדם

אונקלוס

ויקרא יד מצורע רלב

**אֲחֻזְתְּכֶם: לָהּ וּבָא אֲשֶׁר־לָו תִּבְּיֹת
וְהִגִּיד לְבֵיתֵן לֵאמֹר פִּנְגַּע נִרְאָה לִי
בְּבֵית: לוּ וְצִנָּה תִּבְּיֹת וּפָנּוּ אֶת־הַבַּיִת**

בְּבֵית אֲרָעָא אֲחֻסְנָתְכוֹן: לָהּ וּבֵיתִי
דִּי דִּיקָה בֵּיתָא וּבֵיתִי קְבִיבָא
לְמִימְרָא בְּמִכְתָּשָׂא אֲתַחֲזִי קִי
בְּבֵיתָא: לוּ וּפִקְרָא בְּהִנָּא וּפָנּוּ

לקט בדיר

רש"י

להם למה אמר הכתוב "ונתחמי", ופשוט הוא: לו' קשה
צ' קושיות, למה הוציא הכתוב הדבר בלשון זה שיבא אל
הכהן ויאמר, הלא פשוט הוא שאם אין הכהן שם שצריך
להודיעו, ומה יהיה אם הכהן נמצא שם בלי אמירה ובלי
קריאה, וכל הכתוב הזה מיותר, עוד קשה הכתוב החמיל ואמר ונתחמי "נגע" הרי שנגע הוא ולמה לומר "כנגע" בכ"ף
הדמיון, לזה תירץ שזה"ל אפילו נחמי נגע אחת האמר כנגע, וזאת היא שבה הכתוב להשמיענו (ד"ד), והטעם משום למוד
לשוק לומר איני יודע (רא"ם), או משום דובר שקרים, שהלא עדיין אינו נגע כל עוד שהכהן אינו מטמאו (ג"א), ובזדה
לדרך כתב משום דרך ארץ והוראת כבוד לכהן, שלא רק אמירתו שאל ממנו שיאמר טמא, אלא גם הוראתו מנקש, וזה
מחזיק את הכהן לתלמיד חכם ובעל הוראה ואת עצמו לאינו יודע, ואינו מורה הלכה בפני רבו, וכיון, ועוד ישנם טעמים
בדברי המפרשים ז"ל עיין בהם:

נותן הבית ומולאן (ויק"ה) (לה) כנגע נראה לי
בבית. (ל) אפילו תלמיד חכם* שודע שהוא נגע
ודאי, לא יפסוק דבר ברור לומר נגע נראה לי, אלא
שינוי נטחאות * שאפי' הוא חכם וידע.

אור החיים

עוד נראה שחש הכתוב להקדים נגע הבגד ואחר
כך נגעי אדם, שאז הייתי אומר כי נגע
הבגד בא על עון קל ונגע אדם בא על עון חמור
ולא על עון עזמו שיחייב לבא נגע על האדם בא
על הבגדים (לד הרחמים^ע), ולזה הקדים הכתוב
ואמר נגעי אדם לומר כי גם נרעה הנריכה לבא
לאדם בעל הרחמים מציאה בבגדים אולי ישוב
ורפא לו מצוא עליו. ועדיין אני אומר דלמא על עון
חמור באים נגעי אדם ועל עון קל באים נגעי
בגדים והחורה סדרה החמור החילה שהם נגעי
אדם ואחר כך הקל שהם נגעי בגדים, אם כן היה
לו לסדר משפט הבגדים אחר משפט אדם וטכרס
וכמו שכתבתי למעלה והבין:

וטכרסו, שהיה לו להמתין עד שיגמור כל משפט
לרעת אדם ואחר כך יסדר משפט הבגדים, ואין
לומר שכתבין הכתוב לסדר דיני הטומאה בפני
עלמן ודיני טכרסו בפני עלמם, שאם כן למה לא
שפט כן גם בלרעת הבית שהיה לו גם כן להקדים
טומאת נגע הבית קודם משפט טכרסו נגעי אדם
ובגדיו. אלא ודאי שהראה הכתוב בזה שהקדים נגע
הבגד קודם לנגע אדם וקודם אומרו זאת תהיה
חורת המלורע שבו רמז סימן עון הלרעה כי פיו
ענה צו"י) כמו שפירשנו בתחלת הפרשה כתב נגעי
בגדים וכונתו הוא לומר שהבגדים לוקים תחילה,
ומה שהתחיל בדון הבאת כנגע באדם ולא התחיל
בבגדים, בזה נתחכם הכתוב לחזק הדברים שנגעי
הבגדים גם כן באים בחטא האדם כמו נגעי אדם,
ולזה התחיל בנגעי אדם וסמוך להם אמר נגעי
בגדים ואמר אחר שניהם זאת תהיה חורת המלורע
חורתו של מוליא שם רע הראה לדעת כי גם על
נגעי בגדים חוזרים הדברים מה שלא היה מוצין כן
אם היה מסדר נגעי בגדים^ע) והבין:

אור בדיר

צ"ו בדברו לשון הרע. צ"ח פ"י אם היה מסדר נגעי בגדים קודם, אז הייתי אומר, שמה שאמר חורת המלורע אינו שייך אלא
לשפניו לנגעי אדם, ולא על שפני פניו. צ"ט פ"י ואלא א"כ הכוונה זו שהוא בעל הרחמים. ק) ולא דברי הכהן.

תְּרַבֵּק יָדָה
עִם מֹשֶׁה
אָרִי תַעֲרֹן
יָהֵב קִבּוֹן
שֶׁסְּגִירוֹ

אֵל לֹהֵם לֵיהּ
זֵי שֶׁהֵטְמִינוּ
בְּחִיבֵהֶם כָּל
יָדֵי הַכֹּנֵעַ

לְקַח מִמֶּדְרַשׁ
אֵל הַאֲלֹהִים,
שֶׁסְּמִירָה, כִּי
אֵל, וְיִכּוֹל הִיָּה
יִחְמִים פּוֹגַע
רַבָּה אֵם לֹא
יֵה תֵלֵי, וְמֵה
אֵל קֶשֶׁה מִיָּדֵי
שֶׁהִיָּה קֶשֶׁה

בֵּית קוֹדֶם,
יְבוֹר וְאֵילֵךְ
זֶה הַקִּדִּים
כֵּן הִיָּה לוֹ
יִשְׁנֵם מִיָּד
הַרְחִמִים.
נְגֵעֵי אָדָם
שׂוֹיִם בָּהֶם
בְּחִים, כִּי
בָגָדִים וְלֹא
וּנְיִים שׂוֹיִם
כֵּן לְבָן כֹּנֵעַ
זֶב דִּינֵי נֶגַע
אֵם טוֹמְאָתוֹ

מסמרא דמסאבא אלו שבאים מצד הטומאה ואינן דאתיין מסמרא אחרא ואלו שבאים מצד האחר.

כנוונא דא כעין זה כתיב כי תבאו אל ארץ כנען וגו' ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם וכי אנר טב הוא דישתכח באינן דזכאן למיעל בארעא וכי שכר טוב הוא שימצא באלו הזוכים להכנס לארץ אלא הא אוקמוה לאשכחא מטמונין דאטמורן בביתיהו ולאהנאה לון לישראל אלא העמרנו למצוא מטמונים שנשמנו בכתיבה ולהנות אותם לישראל אבל ת"ח זכאין אינן ישראל דאינן מתדבקן ביה בקב"ה אבל בוא וראה אשרי הם ישראל שהם מתדבקים בו בקב"ה וקב"ה רחים להו והקב"ה אוהב אותם דכתיב מלאכי א' אהבתי אתכם אמר ה' ומגו רחומותא דיליה ומתוך האהבה שלו אעיל להו לארעא קדישא הכנים אותם לארץ הקדושה לאשראה שכינתיה בינייהו ולמהוי דיווריה עמהון להשרות שכינתו ביניהם ולהיות דירתו עמהם וישראל דישתכחון קדישין על כל בני עלמא וישראל שימצאו קדושים על כל בני העולם.

7e

ת"ח. כתיב שמות ל"ה וכל הנשים אשר נשא לכן וגו' בשעתא דהוו עבדין עבידתא הוו אמרי דא למקדשא דא למשכנא דא לפרוכתא דא לשעשה שהיו עושים העבודה היו אומרים זה למקדש זה למשכן זה לפרוכת וכן כל אינן אומנין וכן כל אלו האומנים בגין דישרי קדושה על ידיהו ואתקדש ההוא עבידתא כדי שתשרה קדושה על ידיהם ותקדש העבודה ההיא וכד סליק לאתריה בקדושה סליק וכאשר עלתה למקומה בקדושה עלתה כנוונא דא מאן דעביד עבידתא כעין זה מי שעושה עבודה לע"ז או לסמרא אחרא דלא קדישא לצד האחר שאינו קדוש כיון דאדכר ליה על ההוא עבידתא כיון שהוכיז אותו על המעשה ההוא הא רוח מסאבא שריא עלוי הרי רוח טומאה שורה עליו וכד סליק עבידתא במסאבא סליק וכאשר עולה העבודה בטומאה עולה כנענים פלחי לע"ז אינהו עובדי ע"ז הם ומתדבקן כלהו כחדא ברוח מסאבא בע"ז ומתדבקים כולם כאחד ברוח טומאה בע"ז והוו בניין בנין לפרצופיהו ולגעוליהו לסמרא מסאבא לע"ז והיו בונים בנינים לפרצופיהם ולתעבתם לצד הטומאה לע"ז וכד שראן למבני הוו אמרי מלה וכאשר היו מתחילים לבנות היו אומרים דבר וכיון דאתדכר בפומייהו וכיון שנוכר בפיהם סליק עליה רוח מסאבא עלתה עלוי רוח טומאה כד אסתליק עבידתא ברוח מסאבא אסתליק כאשר עלתה העבודה ברוח טומאה עלתה כיון דעאלו ישראל לארעא כיון שנכנסו ישראל לארץ בעא קב"ה לדכאה לון רצה הקב"ה לטהר אותם ולקדשא לון ארעא ולאפנאה אתר לשכינתא ולקדש להם את הארץ ולפנות מקום לשכינה דלא תשרי שכינתא גו מסאבא שלא תשרה השכינה בתוך הטומאה. וע"ד בההוא נגע צרעת הוו סתרין בניינין דאעין ואבנין דאתעבידו במסאבו היו סותרים בניינים של עצים ואבנים שנעשו בטומאה ת"ח אי עובדא דא הוה לאשכחא מטמונין בלחודוי בוא וראה אם מעשה זה היה למצוא מטמונים בלכד יהדרון אבנין לבתר כמה דאינן לאתרייהו ועפרא לאתריה

נפש	ביאור המאמר	ידיד
רוח הטומאה בלי ממנו ולפעמי' לסבת עון לכד. ת"ח. כתיב וכל הנשים וכו' ואומך כי כאשר היו עושות את עבודתן הוו אמרי דא למקדשא היו אומרות, זה לשם המקדש זה לפרוכת וכן כל אינן אומנים אף הם היו מוציאים בפיהם. ולכן וכד סליק לאתריה וגו' פי' להעשות פרוכת ולהיותו משכן כסא לקדושה, כד קדמה קדושה עליו על ידיה, היינו בדיבור שלהם, ולכן בקדושה סליק ודאי. ואנב אורחין למדנו שהרבו פועל בסגולה להמשיך כח הדבר אם דבור קדוש מושך כח קדושה, ואם הדבור טמא מושך כח טמא. ולפעמים הכוונה גם כן לכד היא פועלת, אלא שאינה	שהם מצד הטומאה. והבי' המהורים שהם יסורין מצד הקדושה ואינם בקדושה ממש שהרי מכין אותו ע"י הרצועה. אלא שאין שרשם בטומאה. וז"ש מסמרא אחרא לא מהורה מכל וכל. כנוונא דא כתיב וכו' אלא הא אוקמוה והוא אמת. אלא יש ב' מיני נגעים קצתם היה ליסורים לכד וקצתם היו לאשכחא מטמונים היינו כאשר נותצים את הבית מוציאים מה שהממינו הכנענים. ולפי שלפעמים כשהיו הכנענים מומנים את המממונים היו מוכיחים שם טומאה והיו מושכין שם רוח הטומאה, לכן היו הישראלים צריכים להכנה זו לטהר. ולפעמים היה ממש	

סדר הכתוב
זמ פירוש יציע נכח

יחורו האבנים אח"כ כמו שהם למקומם והעפר למקומו אבל קרא כתיב וחלצו את האבנים וכתוב ועפר אחר יקה בגין דיתעבר רוח מסאבא כדי שעבור רוח הטומאה ויתפני ויתקדש השתא כמלקדמין ויתפנה ויתקדש עכשיו ככתחילה וישתכחו ישראל בקדושה ובדירא קדישא למשרי בינייהו שכינתא וימצאו ישראל בקדושה ובדירא בקדושה לשרות

ביניהם השכינה. L

וע"ד מאן דבני בנין ועל כן מי שבונה בנין כד שארי למבני בעי לאדכרא בפומיה כאשר מתחיל לבנות צדק להוכיח בפיו דהא לפולחנא דקב"ה הוא בני שזה לעבודת הקב"ה הוא בונה בגין דכתיב ירמיה כ"ב הוי בונה ביתו בלא צדק וגו' וכדין סייעתא דשמיא שארי עלוי ואז עורה משמים שורה עליו וקב"ה זמין עליה קדושתא וקארי עליה והקב"ה זמין עליו קדושה וקורא עליו שלום הה"ד איוב ה' וידעת כי שלום אהלך וגו' מהו ופקדת נוך הא אוקמוה הרי העמידו אבל ופקדת לאפקדא מלה בפומא כד איהו בני וכדין לפקוד המלה בפיו כאשר הוא בונה ואז ולא תחטא כתיב ואי לאו הא זמין לביתיה סטרא אחרא ואם לא הרי זמין ביתו לצד האחר כ"ש מאן דבני ורעותיה בגוונא אחרא כ"ש מי שבונה ורצונו באופן אחר בגין דמיחד ביתא לסטרא אחרא לאסתאבא ביה כי מיחד ביתו לצד האחר להטמא בו הא ודאי שריא ביה רוח מסאבא הרי ודאי שורה בו רוח הטומאה ולא נפיק ההוא ב"ז מעלמא ולא יוצא הבן אדם ההוא מהעולם עד דאתענש בההוא ביתא עד שנענש בבית ההוא ומאן דדייר ביה יכול לאתזקא ומי שגר בו יכול להנוק דהא ההוא דירה רוח מסאבא שריא ביה שהרי הרירה ההיא רוח טומאה שורה בו ואזיק מאן דאשתכח ביה ומוזיק למי שנמצא בו ואי תימא במה ידיע ואם תאמר במה ידיע כגון דאתוק בההוא ביתא ההוא דבני לה או אנשי ביתיה כגון שניזוק בבית ההוא זה שכנה אותו או אנשי ביתו או בנוקי דגופא או בנוקי ממונא או בנוקי הגוף או בנוקי ממון הוא ותרין אחרנין אבתריה הוא ושתיים אחריו הא ודאי יערוק ב"ז לטורא ולא ידור ביה זה ודאי יברח בן אדם להר ולא יגור בו ידור במיחלא דעפרא ולא ידור ביה יגור במערת עפר ולא יגור בו ובגין כך קב"ה חס עלייהו דישאל ומשום כך רחם הקב"ה על ישראל דאינון לא ידעין מלה ככל אינון בתי שהם אינם יודעים דבר ככל אלו הבתים והוא אמר אתון לא ידעין אנא ידענא וארשימנא לון כנגע והוא אמר אתם לא יודעים אני יודע וארשום אותם כנגע נגע דייר בביתא נגע יושב בבית הא נגע אחרא תקיפא דיפיק ליה ויעבר ליה מן עלמא הרי נגע אחר קשה שיוציא אותו ויעביר אותו מן העולם וכדין

נמשך ביחוד הכללי של יעקב עם לאה הנעשה בחמישה זמנים פרטיים. א. בתפלת ערבית דחול יעקב ולא עומדים שניהם למעלה מן החזה דו"א ומתייחדים. והנה קדם ליחור זה ישנו יחור אחר כברכת השכיבו והיחור הזה הוא בבחי' יעקב וחול ואינו באצילות אלא בהיכל ק"ק דבריא שהיא המלכות היורדת לשם. ויחור זה נעשה לצורך היחוד שהיה כעמידה דערבית עם יעקב ולא. והענין הוא לפי שבליה מסתלקים המוחין צריך להכנה כביכול ונעשה יחור כפול. ויחור זה ענין היחוד בהיכל ק"ק שהוא כביכול מכין ליחוד המעולה יותר שהיה בתפלה דערבית. ב. כק"ש שעל המיטה יעקב ולא עומדים מהמת לחזו דו"א והוא יחור גרוע יותר והוא רק לצורך היחוד שלאחר חצות והוא טפל אליו. והענין הוא שהרי בליה מסתלקים המוחין ובלא מוחין אי אפשר להתייחד, ואכן לשם כך אנו אומרים ק"ש על המיטה ומייחדים דו"א ומנהילים עטרות ומוחין לוינ' כדי שיוכלו גם הם להתייחד, ואח"כ ע"י נשמתונו שעולים למ"ן כשעת השנייה, נעשה ע"י היחור אחר חצות ככל קומת הו"א. וקרוב לכך הוא היחוד של יעקב ולא כניל. ג. אחר חצות הלילה של כל ימנת החול, כאן עומדים יעקב ולא ככל אורך קומת הו"א ושם מתייחדים. ד. בעת אילת השחר כשמתחיל היום להאיר, גם כאן מתגדלים יעקב ולא ומתפשטים לכל אורך קומת הו"א ומתייחדים שתי פעמים, פעם אחר חצות הלילה ופעם כאילת השחר והיחוד דאילת השחר מעולה יותר. ה. בליל שבת אחר תפלת ערבית עד חצות. כאן שניהם עומדים ככל אורך קומת הו"א. הרי לנו ה' יחודים פרטיים של יעקב ולא וכולם כלילה. ד' מתוכם בכל לילה דחול ואי כליל שבת מאחר חפלת ערבית עד חצות.

נפש ביאור המאמר ידיד

הרמ"ק: גם ה' דברים: הא' השותק ולא מכון דבר, שזה חוטא אפי' לא יכוין אל הדבר המזיק. הב' המוכיר לטובה, והיינו ופקדת וגו' וכדין ולא תחטא. הג' זה המוכיר שם הטומאה או כל דבר הטמא שאז מתחזק שם כח הטומאה יותר ויותר שאז צריך לשרש אחריה ולשנות הבית אפי' באבנים אחרים ועפר. אחר. מה שא"כ השותק. ולא נפיק ההוא בר נש היינו הבונה עצמו כבכרת נענש ע"י עונו ממש חופר גומין וגו'. אבל אחר שלא גרם אלא רדאור בה אפשר ג"כ שיענש מפני ששוכן שם וז"ש יכיל לאתזקא לפי שרות הטומאה שורה שם. ואי תימא במה ידיע ר"ל עתה כומנינו מאחר שאין דיני נענים נוהגים. ועונה כגון דאתוק בההוא ביתא וכו' הוא ותרין והענין דבתלחא הויא חוקה הא נגע אחרא תקיפא פי' היה שולח הקב"ה מקפרג עם ההוא ספרא כישא, וכעוד שהם מקפרגים זה עם זה מתגלה אותו הרשע ששם נעלם. ויש בתים שיש שם קצוץ אל האבנים והוא בורח ומסתלק. ויש שצריך לעשות יותר דהיינו ונתן את הבית. והכל לפי מה שהוא

פועלת בחוקה כריכור כדמסק לקמיה. ועוד למדנו שאין צורך הרביר אלא בעת היסוד. וז"א וכד שראן וגו'. מהרמ"ק. וע"ד מאן דבני בנין וכו' הוי בונה ביתו בלא צדק הוא המ' המזומנת לכל דבר שהוא עבודת ה'. ולכך בהיותו בונה לעבודת ה' היינו במקום שיש קדושה, סתם קדושה נמשכת מאת השכינה שם. וז"ש וקב"ה זמין עליה קדושתא דהיינו קדושה ידועה. ואחר שנעשה היסוד הזה שאותה הקדושה מאת צדק נמשכת שם כדי שהיה היחוד שלם, אז וקארי עליה שלום שהוא זכר. מהרמ"ק. הה"ד וידעת כי שלום וגו' ו"ל רח"ו: כי ראוי לך שתדע כי שלום אהלך והקדושה שריא בה הנקרא שלום. ואימתי הוא זה, כשחפוק נוך, ר"ל כשבפך חפוק ותוכיר על נוך את השי"ת או ולא תחטא ר"ל לא ישרי תמן סטרא אחרא הנק' חטאת ויהיה אהלך בשלום היא הקדושה. עכ"ל. והיינו פולחנא דקב"ה, עבודתו שהוא היחוד ממש נעשה היחוד כבנין גשמי במחנהו כנוכר. וידעת כי שלום וגו' ו"ל

ספר

שבט מיהודה

על חמשה חומשי תורה

שחיבר כ"ק אדמו"ר הרב הגאון הצדיק המפורסם ושרמו גודע
ביהודה בחסידותו וענותנותו, טהרתו ופרישותו רבן של ישראל

מרן יהודה גרינוואלד זצלה"ה

אב"ד פק"ק סאטומארע (סאטמארנענעטי) יע"א

משנת וברכתין עד שנת תר"פ לפ"ק

ומלפנים הי' רועה נאמן לעדתו והרביץ תורה וטהרה

בק"ק סאבאטיש, וק"ק באניהאד, וק"ק שוראן יע"א

בן הנגיד המפורסם יושע פלק ע"ה מברעזאווא יע"א

חתן הרבני החסיד מו"ה יוסף יוזפא סופר ע"ה

בן הגאון הקדוש רשכבה"ג בעל חתם סופר ז"ע

* * *

הוצאתי לאור בחסדי ה' ובחמלתו עלי

אני הק' אברהם חנוך פריעדמאן

ב"ב ותלמידו וחתן אחיו תאומו מהה"צ ז"ל

בשנת לא יסור שבט מיהודה לפ"ק

* * *

והיות כי הראשונים ספו וגם תמו, על כן הנני מביא

לבית הדפוס ספר הקדוש הזה לזכות הרבים

הק' יודא הלוי קליין

סיון תרש"ן

אם גם ותייראים הוא רק לפי טעם בלבד אבל
 בישראל עם ק' אפי' בהמונייכם שבהם שמוזמין
 אללם שהם חיו לרי עין, אבל עיי' הנגעים חוזרים
 בהטובה וקצ' ורפה לו, והם הם תחלת דברי
 המדרש הכי' באורך הה"ד, אך' קוב לישראל
 חלקי' לדברי לבב, מי שבלבו צרות' לחיש
 בזה הוא צבתי, אך' קוב לישראל חלקי' צבתי
 אך' מיעוט' ונראה לו הקציה שהוא הוא הצעל
 הצית יתצ', והיי' כי תצואו אל ארץ כנען, אז
 ונתתי, להכנענים אעפי' שהם עזרו על כ"ז להם
 לא ה' נגעים, אבל אחס' מדעו כי אחתם ידעתי
 וכל' ונשפחה, כי עיי' אפקוד עליכם עונותיכם
 בזה, ואם תהי' לרי עין מדעו שנתתי נגע לרעת
 צבתי ארץ, אחזתכם' קלחתם דומים שהוא
 אחזתכם ולא שלי, אראה לכם כי רק לה'
 הארץ ונלואה.

כי תצואו, אשר אני כותן לכם, צמד"ר הה"ד
 אך' קוב לישראל אי' לדברי לבב, למי שלבס
 צרי צונות, כי פשוט צק"ד כי הנה הטעם
 הנגעים צבחים ים צאי' עז' פנים או נקום שהוא
 לר עין כפירטי' ז"ל דעיב ילוא הכהן ופכו את
 הצית כדי' שיראו צצויונו שלא לרא' להשאל' כליו
 וגם אמנם יוכל להיות נטעם שהוא טובה לו
 שימלא המענוניות סגנון האמוריים כפירטי' ז"ל
 (וצו"א הארכתי לפי הפי' לפי הטעמים האחרים
 הנאמרים עוד צואז"ל צזה) ורטי' ז"ל פי' ע"פ
 ונתתי, צקורה היא להם לפי שהטעמו, דייק לפי'
 הלשון ונתתי נגע, שהיל"ל כי תצאו ויהי' נגע
 צבתי, ואמר ונתתי נורה על צקורה טובה
 והצטחה להם והנה מי שאינו משאל' לאחרים
 והוא לר עין זה צא לו מרוב לבו צאחיו סכנו
 וקרובו אבל מי שהוא צר לבב ונקי מכל רוע
 אם לאיש בזה הי' נגע צבתיו עיי' הי' לו לטובה
 שימלא מענוניות, והיי' אך' קוב לישראל אי' לדברי
 לבב, והיי' שהמדרש צא גיב לפרש התיבת ונתתי,
 עיי' צא לפרש כפירטי' ז"ל הכיל שהוא לצקורה
 להם, כי אך' קוב לישראל, למי שלבו צרי
 צונות והשאל' וכליו לאחרים זרע ישראל הם
 רחומים וגומלי חסדים, עיי' פשיטא כי אך' קוב
 לישראל שהי' רק לטובה להם שימלא מענוניות,
 או גם לפי הזו"ק נקום שהאמוריים צנו הצית
 לבס עיי' ועיי' קורה הקי"א על הצית חיו, ומי
 שהוא צר לבב ורואה צקיומא של תורה הקציה
 עקיי' עיי' ונקצ' קיבות שלא יהי' לו קום

עיכוב ועיקום, והי' לו עכ"פ טובה גדולה שהי'
 נגע צבתי אשר נקרא נקודם עליו קס עיי', עתה
 עיי' הנגע הולך לכתלו ואין לך טובה גדולה
 נזה, ובמק"א אמרתי כי משויה בהחלה צא
 הכאן ופנה כי אולי הי' החפץ שלא השאל' ואם
 אחר ימים עדיין צו הנגע עיי' כי אין זה הטעם
 עיי' וחלץ כי דילמא הטעם שימלא מענוניות,
 ואם אחיב חזר ופרח צבתי עיי' הטעם שהי'
 הנכרי מוזכר על הצנן קס עיי' עיי' ונתן את
 הצית כלה, והיי' אך' קוב לישראל אי' לדברי לבב
 מי שלבס צרי צונות וגם כפשיטו שיש לו קוטר
 הלבו ורואה לצבד את היח"צ צקורה עזר לו
 הית"צ, ויגמור צעדו לטובה, והיי' כו"ו המדרש
 כי תצואו, ונתתי, כי הי' רק צקורה או נקום
 טעם מענוניות, או טובה הנפש ככיל טובה
 לצבד להית"צ צקורה צבתי, כן יעזרינו השי"ת
 לעצדו צמות ובלב שלם ככל עניינים וילינו
 מכל עיכובים ומניעות עגול"א, ארצ"א יתהרפו
 לצבדותו יח"צ צכ"א.

אונתתי נגע לרעת פירטי' ז"ל צקורה הוא ז'
 עיי' הנגע כותן הצית ונולא המענוניות
 וצו"מ"ק הק' על זה ואמר להקעם שהאומות ההם
 הי' צוכים לעיי' ועיי' קורה הקטי"א על הצנן
 ולכך לוח ונתן, וי"ל דתרווייה' שייכים להדדי,
 דעי' שהאומות ההם הי' צוכים לעיי' והאומות
 ההם ידעו עיי' קורה הקטי"א על הצנן ולכך
 מענוניות קס מעותיהם צצטחונם צעפותיהם עיי'
 שהצית הזה נקור ציד הקטי"א עיי' יותר הם
 צעוים על המענוניות, ככיל, וכבר כתבתי
 צנקום אחר סכל הטעמים שכלאמו צזה שייכים
 להדדי עיי' L.

והזרתם את צבי' מעומאתם, ולא ימחו
 צעומאתם צעומאם את נשכני, יליפ
 לעני"ד עיי' קטעתי מהק' צעל נשכיל א"ל
 זללה"ה זיי' שהי' מוכיה צכעו עם פושע אי'
 ואמר אחיב אני יודע את הפושע כי לא ככנסו
 דברי ללבבו ולא ייטיב דרכו, אולם עכ"פ
 עני' ונהני ונה שאני מוכיחו כי עכ"פ כשתגיע
 השעה שהי' קרוב למות אז יעלה צוכרונו סלפני
 כנה שנים אמר לי זקן אי' קזה וכזה הוא עבירה
 גדולה, וקזה חיוצ כרת וכדומה כל ונה שאמרת
 לו להזהר אוחו ואז יתחרט ויתמרמר על העבר
 וימות עכ"פ מתוך תקוה וכת"ב תשצ' חנוס על
 דכא, ונלאתי אחיב צקמר קדוש אי' דמפי' בכה"ג
 פקוק

פקוקי' יחזקאל ג'
 ואולי כך כי עתה
 הזרתה, הוא רשע
 רשע צעונו משמע
 הזרתה, הוא צעו
 הבור' שימות צעו
 והיי' לאמר הכל
 ועכ"פ תהיו מרווי'
 את משכני אם ג'
 בתוכם, אבל יצא
 צמותה דצריכם
 תשובה מיד, יר ש'
 מתוך זה צ'
וכר אשר יגע
 עיין פרש
 לטובה צבתי
 רנו ומקרה עיי'
 הדברים שמתו
 עיה ילא ר"ל ופי'
 פרלה קוראה ו'
 הוא העומאם ע'
 אחתה וי"ל הכו
 ידיו צנים לעה
 הקלקול סנג' ו'
 אשר יגע צו הי'
 הלא צכ"י פירש
 לו עיי' וידיו ל'
 זה ארישא דקר
 ר"ל דתיבת לא

אחרי וות'
 כאשר
 ללדיק אלו צני
 כו' ולרשע זה
 להקריב צונתו
 צמחוקת וילא
 המדרש ליישב
 לומר, צמות
 חין לו שחר ו'
 זהקיי' את ו'
 ונאם עדה צ'
 ד"ל דכו"ו הנ
 ג'

זה הסמיך המדרש ודרש, אך עוב לישראל
 אלהים לצב, יכול לכל, תלמוד לומר
 לצב, אלו שלצן צר"י במלוא"ת, היינו אימתי
 לצב, אך עוב לישראל, בשעה שלצן של ישראל צרי
 פתחו לקיימם על הודאי ולא על הספק, מה
 שמו"ק כן כאשר אינם זוכים לקיים מצוות ה'
 צדקת צרי חלף על אד הספק, אז אין המצוות
 מקובלות כל כך לפני הקב"ה.

לך רע יותר מזה, ועם כל זה מחמת שאמר גם
 זו לעובה נעשה ממנו עוב עפרו של אברהם
 אבינו. וזה שאמר אשרי שומרי משפט, היינו
 ששומרים את המשפט והדין מלצוא, על ידי
 שפושט ממנו דקה בכל עת, ר"ל שאומר שהוא
 בחינת דקה מדת רחמים בכל עת אף כשיש
 עתים לרעה ח"ו, ועל ידי שמאמינים שהכל
 לעובה, מזה נעשה בחמת דקה וחסד, עכ"ד.

*

ה עוד יש לומר צבאור דברי המדרש, כי
 תצואו אל ארץ כנען ונתתי נגע לרעת
 צבית ארץ אחוזתכם, הכ"ד אך עוב לישראל
 אלהים לצב, יכול לכל, תלמוד לומר לצרי
 לצב, אלו שלצן צרי במצוות.

ומעתה י"ל כי שני מאמרי חז"ל צענין נגעי
 בחים אחדים הם ולא פלוגי, כי בחמת
 הרי נגעי בחים דבר רע לישראל, כי על ידי זה
 צריך לנחוז את הבית ולהשליך את אצניו ואת
 עליו, אמנם אם יאמין האדם בחמונה שלימה
 שהכל לעובה, וכל מה דעביד רחמנא לעב עביד,
 הרי הוא זוכה להפוך מדת הדין למדת הרחמים,
 והנגע הזה בעלמו יתהפך לעובה ולצרכה, וכופו
 שימצא על ידו מטמוניות של כסף וזהב בקירות
 הבית.

ונתתי נגע לרעת צבית ארץ אחוזתכם,
 פירש"י צשורה היא להם שהנגעים
 בחים עליהם, לפי שהטמיו אמוריים מטמוניות
 של זהב בקירות בחיכם כל ארבעים שנה שהיו
 לישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותן הבית ומולאן.
 ונקור דצרו הוא במדרש רבה (פי"ז ס"ו).
 אמנם לכאורה מצינו סחירה לזה מהא דאיתא
 בגמרא (הוריות י) צשורה היא להם שנגעים
 בחים עליהם, ופירש"י שהכחוש מצטרף שעתיד
 להיות אף על פי שדבר רע הוא. וראוי לתרץ
 דברי חז"ל שלא יהיו סותרים אחדדי.

ובזה יובן מה שדרש המדרש צפרשה זו, א"ך
 עו"צ לישראל אלהים לצב, כי
 צענין נגעי בחים נמצינו למדים שהקב"ה משפיע
 אך עוב לישראל, וכל מה דעביד רחמנא לעב
 עביד, ואף כאשר צא עליהם איזה נטר ועונש
 חם ושלוט, יש בכוחם להפוך מדת הדין למדת
 הרחמים שיהא נעשה ממנו עובה וצרכה, ועל
 זה דרש המדרש יכול לכל, תלמוד לומר לצרי
 לצב, אלו שלצן צרי במצוות, היינו יראי ה'
 וחושבי שמו הדבוקים בהש"ת ומקיימים כל
 מצוותיו בצב שלם, הן המה לצן צרי להאמין
 בחמונה שלימה על כל הצא עליהם שהוא
 לעובה, והם זוכים להפוך מדת הדין למדת
 רחמים להיות אך עוב לישראל.

*

ותבאר על פי מה שכתב ח"ז זללה"ה צייטצ
 לצ (פ' מקץ) לפרש הכחוש (תהלים
 קו ג) אשרי שומרי משפט עושה דקה בכל עת,
 פי אמרו חז"ל (צ"ר פל"ג ס"ג) אדיקים
 מהפכים מדת הדין למדת הרחמים, לאשר
 האדיקים מאמינים ואומרים על כל הצא עליהם
 שהוא לעוב, ועל ידי שמאמינים כי הכל לעובה
 צזה עלמו מהפכים מדת הדין לרחמים ונעשה
 ממנו רחמים ועובה, וכדמצינו בנחום איש גם זו
 (תענית כה) שמלאכוו להארגז עפר ממש ואין

דו עוד יבואר מאמר המדרש, כי תצואו אל
 ארץ כנען ונתתי נגע לרעת צבית ארץ

בחון לארץ אינו מחויב לבצר אלא עבודה זרה
 הידוע לו, אבל בארץ ישראל יש חויב רדיפה אחר
 העבודה זרה לבקשה ולחפשה אף במטמונים כדי
 לאצרה ולצערה, עיי"ש שהאר"ך.

ובבן י"ל כי צעפה שנכנסו בני ישראל לארץ
 התחילו לרדוף אחר העבודה זרה לאצרה
 ולצערה מן הארץ, אמנם אחתי לא עלתה צידם
 לקיים מצוה עקירת עבודה זרה בשלימות, שהרי
 בארץ ישראל החויב לבקש ולחפש אף העבודה
 זרה שבמטמונים, והרבה ציגים צנו הכנענים
 לעבודה זרה אשר לא הכירו בהם ישראל, על כן
 סיבצ הקצ"ה נגע זרעה בצחים אלו שצנו לשם
 עבודה זרה והיו לריכים לנחון הבית, ועל ידי
 זה נעקר עבודה זרה מארצנו, ומתן שכרה צלצה
 שמלאו שם המטמוניות שהעמינו כנעניים צצתי
 עבודה זרה שלהם.

וזוה שדרש המדרש, כי תצואו אל ארץ כנען
 ונחתי נגע זרעה צצית ארץ אחזתכם,
 הה"ד אך טוב לישראל, היינו שנגעי צחים הם
 טובה וצרכה לישראל, ואף שעל ידי זה הוצרכו
 לנחון את הבית, מכל מקום הרי מלאו שם
 מטמוניות של כסף וזהב אשר העמינו האומות
 צצתי עבודה זרה שלהם, ועל זה דרש המדרש,
 אלהים לצרי לצב, אלו שלבן צרי צמאות, היינו
 מאחר שהיה לבן של ישראל צרי צמאות, וכל
 מגמתם הייתה לקיים מצוה עקירת עבודה זרה
 בשלימות הראוי, לכן סיבצ הקצ"ה נגע זרעה
 בקירות הצחים כדי לבצר העבודה זרה מן
 הארץ ושם מלאו המטמוניות.

*

ז עוד יש לפרש מאמר המדרש, כי תצואו אל
 ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחזתה
 ונחתי נגע זרעה צצית ארץ אחזתכם, הה"ד אך
 טוב לישראל אלהים לצרי לצב, יכול לכל, תלמוד
 לומר לצרי לצב, אלו שלבן צרי צמאות.

אחזתכם, הה"ד אך טוב לישראל אלהים לצרי
 לצב, יכול לכל, תלמוד לומר לצרי לצב, אלו שלבן
 צרי צמאות.

ונראה דהנה מלינו צדברי חז"ל שני טעמים
 צענין נגעי צחים, הא' מה שאמרו
 במדרש (ויק"ר פי"ז ס"ו) צעורה היא להם
 שהנגעים צחים עליהם, לפי שהעמינו אמוריים
 מטמוניות של זהב בקירות צחיהם כל הרצעים
 שנה שהיו ישראל צמדצה, ועל ידי הנגע נוחן
 הציח ומולחן. והצ' מה דאיתא צוה"ק (חזריע
 דף ג.) משום דכנעניים פלחי לעבודה זרה אינוהו,
 ומתדבקן כלהו צרות מסאצא צעודה זרה, והו
 צניין צנין לעטופייהו ולגעוליייהו לסער מסאצא
 לעבודה זרה, כיון דעאלו ישראל לרעה צעה
 קוצ"ה לדכאה לון ולקדשא לון רעה ולחפאה
 אחר לשכינתא דלא השרי שכינתא גו מסאצא,
 ועל דא צהכוא נגע זרעה הו סחרין צניינין
 דאעין וחצנין דאחטבדו צמסאצו, עכ"ל.

וכתב צצב מיהוד צפרשתן ששני טעמים
 אלו צקנה אחד הם עולים, כי האומות
 היו ציגים צניינים לסערה אחרת ולעבודה זרה,
 והיו מטמינים שם את כל רכושם, כי צעוהם
 שמו צמחונם צעודה זרה שחשומר על נכסיהם,
 ולכן כאשר הציח הקצ"ה נגע זרעה צצחים אלו
 כדי לבצר את העומאה מן הארץ, מלאו שם
 ישראל מטמוניות של זהב, עכ"ד.

והנה פסק הרמב"ם (הלכות עבודה כוכבים
 פי"ז ה"א) מצוה עשה לאצד עבודה
 כוכבים ומשמשיה, שנאמר (דברים יב ז) אצד
 תאצדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים,
 ובארץ ישראל מצוה לרדוף אחר העבודה זרה עד
 שנאצד אותה מכל ארצנו, אבל בחון לארץ אין
 אנו מצויין לרדוף אחריה אלא כל מקום שנכבש
 אותו נאצד כל עבודה כוכבים שבו. וכחצ מרן
 דודי זללה"ה ציוואל משה (מאמר ח סימן ג)
 צצואר החילוק שצין ארץ ישראל לחון לארץ, כי